

Risiko- og vesentlighetsvurdering

- Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Vennesla kommune

Valgperioden 2019-2023

August 2020

FORORD

Agder Kommunerevisjon IKS har på oppdrag fra kontrollutvalget i Vennesla kommune gjennomført en **risiko- og vesentlighetsvurdering** for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Risiko- og vesentlighetsvurderingen danner grunnlaget for kontrollutvalgets utarbeidelse av **plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll**.

Kristiansand 25.08.2020.

Tor Ole Holbek
Revisjonsdirektør

Henriette Svendsen
Forvaltningsrevisor

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD.....	2
1 INNLEDNING	5
1.1 Kontrollutvalgets bestilling	5
1.2 Hva er forvaltningsrevisjon?	5
1.3 Hva er eierskapskontroll?	6
1.4 Forholdet mellom forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	6
1.5 Om risiko- og vesentlighetsvurderingen.....	6
1.6 Avgrensning	8
1.7 Metode	8
1.8 Tidligere utførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller	8
2 OM VENNESLA KOMMUNE	10
2.1 Kommunens organisasjon	10
2.2 Mål	11
2.3 Utfordringsbilde	12
2.4 Økonomiske nøkkeltall og økonomiske rammer	14
3 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON.....	17
3.1 Bærekraft	17
3.1.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – bærekraft	18
3.2 Lokaldemokrati	19
3.2.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Lokaldemokrati	21
3.3 Tillitsskapende forvaltning	22
3.3.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Tillitsskapende forvaltning.....	27
3.4 Tjenesteyting, myndighetsutøvelse og samfunnsutvikling.....	28
Økonomi.....	28
3.4.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Økonomi	31
Organisasjon	33
3.4.2 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Organisasjon	34
Oppvekst.....	35
3.4.3 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Oppvekst	41
Helse og omsorg	42
3.4.4 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Helse og omsorg	53
Samfunnsutvikling	54
3.4.5 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Samfunnsutvikling.....	61
4 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP OG EIERSKAPSKONTROLL	63
4.1 Om eierskap	63
4.2 Eierstyring i Vennesla kommune	64
4.3 Analyse	64

4.3.1	Heleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS).....	64
4.3.2	Deleide aksjeselskap.....	66
4.3.3	Interkommunale selskap (IKS)	71
5	OPPSUMMERING	75
6	LITTERATURLISTE	77
7	VEDLEGG.....	81

1 INNLEDNING

1.1 Kontrollutvalgets bestilling

Kontrollutvalget i Vennesla kommune fattet følgende vedtak i sak 19/19 og sak 20/19:

Sak 19/19 om bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag til plan for eierskapskontroll.

Vennesla kontrollutvalg bestiller risiko- og vesentlighetsanalyse av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper i tråd med ny kommunelov § 23-3 fra Agder Kommunerevisjon IKS. Analysen forventes levert i løpet av våren 2020.

Sak 20/19 om bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag til plan for eierskapskontroll.

Vennesla kontrollutvalg bestiller risiko- og vesentlighetsanalyse av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper i tråd med ny kommunelov § 23-4 fra Agder Kommunerevisjon IKS. Analysen forventes levert i løpet av våren 2020.

Agder Kommunerevisjon IKS har på bakgrunn av vedtakene utarbeidet en risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for valgperioden 2019 – 2023. Risiko- og vesentlighetsvurderingen danner grunnlaget for kontrollutvalgets utarbeidelse av plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll.

1.2 Hva er forvaltningsrevisjon?

Det fremgår av kommuneloven § 23-3 første ledd at

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

En forvaltningsrevisjon har som formål å gi de folkevalgte informasjon om administrasjonens oppfølging og resultat av vedtak foretatt i kommunestyret. En slik undersøkelse kan virke som en kontrollmekanisme mellom kommunestyret og administrasjonen, samtidig som den har betydning for læring i organisasjonen.¹

Av kommuneloven § 23-3 annet ledd fremgår det at kontrollutvalget skal utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper, der hensikten er å identifisere hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

¹ NKRF, *Veileder i forvaltningsrevisjon*, s. 16

Plan for forvaltningsrevisjon skal utarbeides minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, jf. kommuneloven § 23-3 annet ledd. Planen skal vedtas av kommunestyret, men kontrollutvalget kan få delegert myndighet til å gjøre endringer i planen.

1.3 Hva er eierskapskontroll?

Av kommuneloven § 23-4 første ledd fremgår det at

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

En eierskapskontroll har altså som formål å gi de folkevalgte informasjon om hvordan eierinteressene til kommunen utøves.

Kontrollutvalget skal utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres, jf. § 23-4 annet ledd. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap, der hensikten er å identifisere hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Plan for eierskapskontroll skal utarbeides minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, jf. kommuneloven § 23-4 annet ledd. Planen skal vedtas av kommunestyret, men kontrollutvalget kan få delegert myndighet til å gjøre endringer i planen.

1.4 Forholdet mellom forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i selskaper der kommunen har eierinteresser, jf. kommuneloven § 23-2 c og d. Dette innebærer at undersøkelser i selskap enten kan utføres som forvaltningsrevisjon eller som eierskapskontroll, men ofte gjennomføres disse to i kombinasjon;

- Det føres kontroll med at den som utøver eierinteressene gjør det i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll)
- Deretter ser man nærmere på utvalgte tema ved selskapets virksomhet gjennom forvaltningsrevisjon, for eksempel regelleterlevelse, selvkost eller lignende.

1.5 Om risiko- og vesentlighetsvurderingen

Det fremgår som nevnt av kommuneloven § 23-3 og § 23-4 at det skal utarbeides en risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Det gis ingen føringer for hva en slik risiko- og vesentlighetsvurdering er eller hvordan

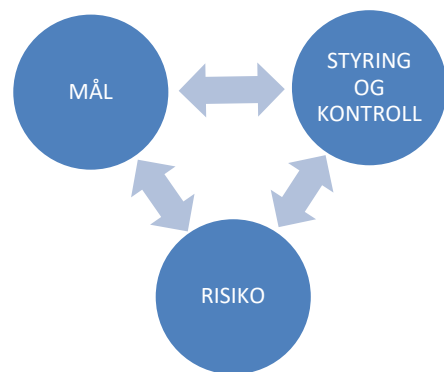
den skal gjennomføres, bortsett fra at hensikten er å finne ut av hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

I prop. 46 L (2017-2018) utdypes det hva som menes med begrepet «risiko- og vesentlighetsvurdering» med hensyn til forvaltningsrevisjon:

Risiko- og vesentlighetsvurderinger innebærer å vurdere på hvilke områder av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, eller i hvilke selskaper, det er risiko for vesentlige avvik, og hvor alvorlige konsekvenser disse avvikene vil kunne få.²

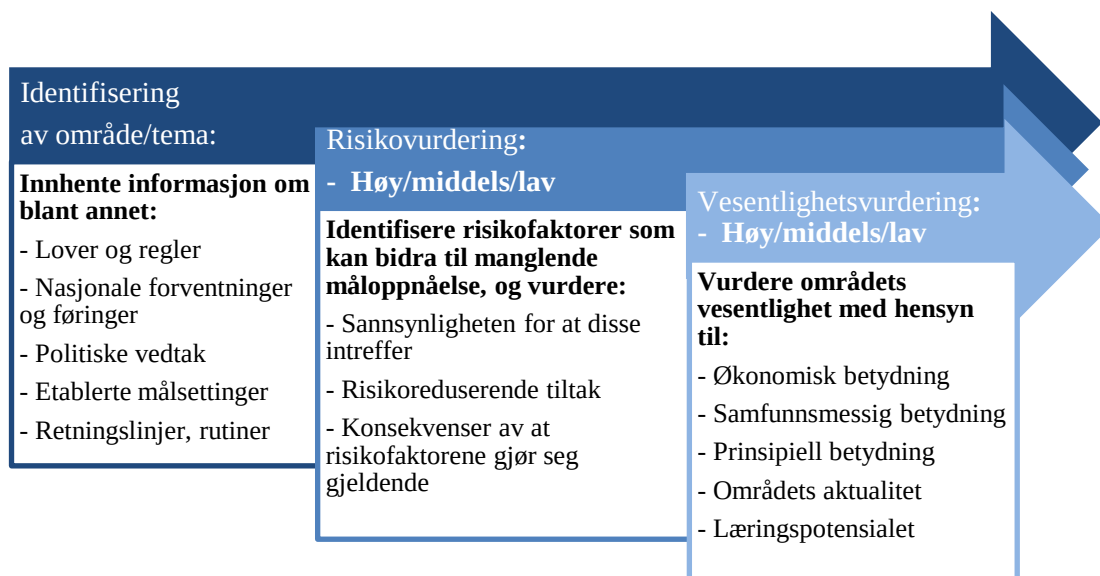
Risiko i kommunene må sees i forhold til forventningene om at kommunene skal nå sine målsettinger, ha en effektiv drift og etterleve regelverket.

I risikovurderingen skal det foretas en vurdering av hvilke konsekvenser det kan få, dersom de enkelte risikofaktorer inntreffer, og sannsynligheten for at det vil skje. Når man har identifisert og vurdert de ulike risikofaktorene, og kjenner hvilke risikoreduserende styrings- og kontrolltiltak som er iverksatt, må det foretas en vurdering av hvor vesentlig de ulike risikofaktorene er i forhold til virksomhetens målsettinger.³

Vesentligheten vurderes ut ifra områdets økonomiske, samfunnsmessige eller prinsipielle betydning.⁴

Risiko- og vesentlighetsvurderingen kan oppsummeres med følgende figur:

² Prop.46 L (2017-2018), Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), s. 404

³ NKRF, Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering, s. 14

⁴ Riksrevisjonen, Hvordan vi velger revisjonsområder, hentet fra <https://www.riksrevisjonen.no/om-riksrevisjonen/slik-jobber-vi/>

Som vist i figuren over identifiseres grader av risiko og vesentlighet. Vi angir risiko og vesentlighet som lav (**L**), middels (**M**) eller høy (**H**), eller som en kombinasjon av disse - lav til middels (**L/M**) og middels til høy (**M/H**). Den samlede risiko- og vesentlighetsvurderingen (**RoV**) angir hvor aktuelt revisjonen vurderer det er å foreta forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll innenfor det aktuelle området eller selskapet.

1.6 Avgrensning

Risiko- og vesentlighetsvurderingen er gjort på et overordnet nivå og har ikke som formål å beskrive alle forhold ved kommunen og kommunens selskaper. Omfanget er begrenset ut i fra hva som er formålet med analysen, det vil si å identifisere hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette innebærer at vi i hovedsak har omtalt områder/selskaper der vi mener at det foreligger en viss risiko og har vurdert at det kan være vesentlig med forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll.

Analysen tar for seg ulike områder og temaer. Ved bestilling av forvaltningsrevisjonsrapporter vil det være nødvendig og hensiktsmessig at kontrollutvalget tydeliggjør og avgrenser hva de ønsker at revisjonen skal undersøke nærmere innenfor det aktuelle området/temaet/selskapet.

1.7 Metode

Risiko- og vesentlighetsvurderingen bygger på informasjon i og om den enkelte kommune og kommunens selskap. Revisjonen har innhentet og gjennomgått følgende informasjon:

- Relevant regelverk og nasjonale føringer for kommunene
- Økonomiplan, årsrapporter, kommuneplan og andre relevante styringsdokumenter
- Informasjon om selskaper som kommunen har eierinteresser i
- Relevant statistikk fra offentlige databaser, som KOSTRA, UNGDATA mv.
- Tilsynsrapporter fra andre tilsynsetater, f. eks. Fylkesmannen, Arkivverket mv.
- Medieoppslag
- Øvrige tips og innspill

Vi har fått innspill fra kommuneadministrasjonen, kontrollutvalg og sekretariatet om hvor det kan være hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Videre har vi brukt egen kjennskap til kommunen gjennom løpende revisjon og tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller.

1.8 Tidligere utførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

I forrige valgperiode (2015-2019) gjennomførte Agder Kommunerevisjon IKS følgende forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller (evt. tidligere selskapskontroller) i Vennesla kommune.

- Midt-Agder barnevernstjeneste (forvaltningsrevisjon, 2019)
- Kristiansandsregionen brann og redning IKS (selskapskontroll, 2017)
- Oppfølging av revisjonens rapport om spesialundervisning (forvaltningsrevisjon, 2016)

Alle rapporter er lagt ut på vår hjemmeside: <https://agderkomrev.no/rapporter/>

Revisjonen har også gjennomført andre undersøkelser som ikke regnes som forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll. Vi har blant annet levert følgende rapporter/notater:

- Notat om boligstiftelser i Vennesla (2018)
- Etterlevelse av lov og forskrift om offentlige anskaffelser (2017)
- Vurdering av ordførers habilitet – område regulering sentrum nord Vennesla (2017)
- Vurdering av valgbarhet-habilitet-roller – Raymond Bærø – Vennesla kommune (2017)
- Rapport om Venneslaheimen omsorgssenters økonomistyring (2016)
- Vurdering av svømmehallprosjektet i Vennesla kommune (2015)

2 OM VENNESLA KOMMUNE

I dette kapitlet vil vi omtale ulike forhold ved Vennesla kommune.

2.1 Kommunens organisasjon

Vennesla kommune er organisert etter resultatenhetsmodellen. Den består av et strategisk nivå med rådmann og fem kommunalsjefer. Det er også et driftsnivå som består av 27 selvstendige resultatenheter.

Ansatte

Vennesla kommune har rundt 1 240 ansatte fordelt på 991 årsverk. Av de ansatte er 1 033 kvinner fordelt på 818 årsverk, og 210 menn fordelt på 173 årsverk.⁵

Den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen i kommunen er samlet på 79 %. I gjennomsnitt har kvinner ansatt i Vennesla kommune 74 % stilling, og mennene har i gjennomsnitt 83 % stilling.

Det fremkommer av kommunens årsmelding av 2019 at en av de viktigste utfordringene fremover vil være å rekruttere og beholde dyktige og motiverte medarbeidere.

Det har de siste årene vært fokus på å gå fra en deltidskultur over i en heltidskultur. Administrasjonen i kommunen har hatt et fokus på ufrivillig deltid og har arbeidet med å øke stillingsstørrelsene. Innføringen av årsplan i 2018 har ifølge årsrapporten for 2018 bidratt til flere store stillinger. Videre fremkommer det av årsrapporten at oppstart av nye tiltak som gir større stillinger vektlegges og prioriteres.

Sykefravær

Tabellen under som er hentet ut fra årsmeldingen av 2019 viser at Vennesla kommune har hatt en økning i sykefraværet fram mot 2019.

⁵ Årsrapport 2019 Vennesla kommune, s. 39

Kommune	2015	2016	2017	2018	2019
Vennesla	6,9	6,3	7,2	7,4	8,4
Lillesand	8,4	7,7	7,7	7,7	7,7
Songdalen	5,8	7,3	7,2	6,5	6,7
Kristiansand	7,7	7,9	7,6	7,8	-
Søgne	6,9	6,7	7,0	6,8	8,1
Mandal	6,9	7,2	7,5	7,8	7,3

Sykefraværet økte gjennom hele 2019. Pr. første tertial 2019 hadde Vennesla kommune et sykefravær på 9 %. Sykefraværet har hatt en oppgang fra tilsvarende tidsrom i 2018, hvor fraværet var på 7,8 %.⁶ Høyest sykefravær var det innenfor sektorene oppvekst og helse- og omsorg.

Også i andre tertial 2019 var det en oppgang i sykefraværet på 6,6 % sammenlignet med samme periode i 2018, hvor fraværet var på 6,1 %.

Innenfor sektorene er det variasjoner i sykefraværet, men vi ser for eksempel at Hovedkjøkken, Småsane barnehage, Barnestua barnehage, samt Samkom skole er enheter som har skilt seg ut med høyt sykefravær både i første og andre tertial 2019.

2.2 Mål

Kommuneplanens samfunnsdel fokuserer i hovedsak på kommunens hovedutfordringer. Hovedutfordringene vil være retningsgivende for kommunens ulike roller innen samfunnsutvikling, oppvekst, helse og omsorg, arbeidsgiver, ressursforvalter og forvaltningsorgan. Målet til kommunen er å bedre kommunen på satsingsområdene.

Utfordringene er i planen konsentrert til to hovedtema:

- Levekår
 - Likeverd/likestilling/kompetanse/utdanning/oppvekstvilkår/folkehelse
- Utvikling
 - Befolknings-/næringsutvikling

Bakgrunnen for at Vennesla kommune ønsker å fokusere på disse punktene er at dette er grunnleggende områder kommunen mener må bedres for å utvikle kommunen til et godt sted for å bo og for å skape vekst.

Ifølge kommuneplanen omfatter temaene også fokus på «det grønne skiftet og den digitale omstillingen som skjer i samfunnet.

⁶ 1. tertialrapport – drift, Vennesla kommune 2019

2.3 Utfordringsbilde

Av økonomiplanen 2020-2023 fremgår det at kommunen har følgende utfordringer i tiden fremover.

Befolkningsutvikling og demografi

Per 3 kvartal i 2019 hadde Vennesla kommune 14 715 innbyggere. Årene 2017-2018 hadde en noe lav befolkningsvekst på 0,7 %, mens foreløpige tall for 2019 ser ut til å gi en befolkningsvekst på 1,4 %.

Befolkningsframskrivingene for Vennesla kommune viser at det vil bli en befolkningsvekst på 26,8 % fram mot 2040.⁷ Usikkerheten i framskrivningen øker utover i tidsperioden, og påvirkes blant annet av fruktbarhet, levealder og nettoinnvandring.

Når det gjelder befolkningssammensetningen i kommunen indikerer prognosen at det vil komme en kraftig vekst i andelen eldre i forhold til personer i yrkesaktiv alder. Økningen av eldre får konsekvenser for den såkalte forsørgerbyrden.⁸ I Norge i dag er det mer enn tre personer til å forsørge hver eldre, mens det i 2060 bare vil være to personer.

Folkehelse og levekår

På bakgrunn av at Vennesla kommune har kommet dårlig ut i flere undersøkelser som tar for seg forhold knyttet til levekår, har kommunen blant annet rettet særlig fokus på denne utfordringen i kommuneplanen 2018-2030.⁹ Herunder er det særlig noen områder som kommunen ønsker å gjøre noe med, det gjelder likeverd, likestilling, kompetanse, utdanning, oppvekstsvilkår og folkehelse.

Vennesla kommune har utfordringer når det gjelder blant annet frafall i skolen og antall mennesker som har falt utenfor arbeidslivet. Frafall i videregående skole er imidlertid en viktig folkehelseutfordring i hele landet.¹⁰ Nesten dobbelt så mange personer mellom 20-29 år i Vennesla mottar stønad til livsopphold sammenlignet med landsgjennomsnittet¹¹, men Vennesla har hatt en nedgang fra 2016 til 2019 i andel sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år.¹² Antall registrerte arbeidsledige i kommunen har også hatt en nedgang fra 216 personer i 2014 til 166 personer i 2018.¹³

⁷ Hentet fra: <http://ssb1.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=59ccdd3707ef4a76bdab47e760e7674a>

⁸ SSB, *Lavere befolkningsvekst framover*, hentet fra: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/lavere-befolkningsvekst-framover>

⁹ Kommuneplan 2018-2030, s. 6

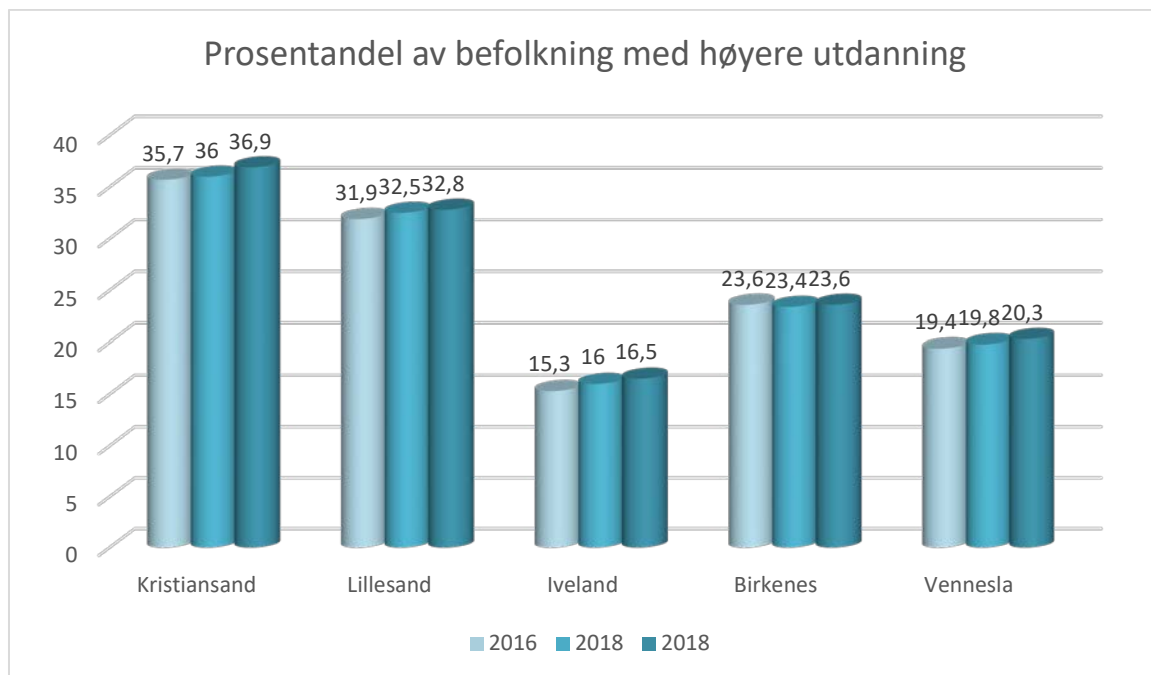
¹⁰ Folkehelseprofil for Vennesla kommune, s. 1

¹¹ Årsrapport 2018 Vennesla kommune, s. 38

¹² Årsrapport 2019 Vennesla kommune, s. 20

¹³ Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/table/10539/tableViewLayout1/>

Tabellen nedenfor viser prosentandel av befolkningen 16 år og eldre som med høyere utdanning (universitets- og høyskolenivå, både kort og lang¹⁴) i kommuner.

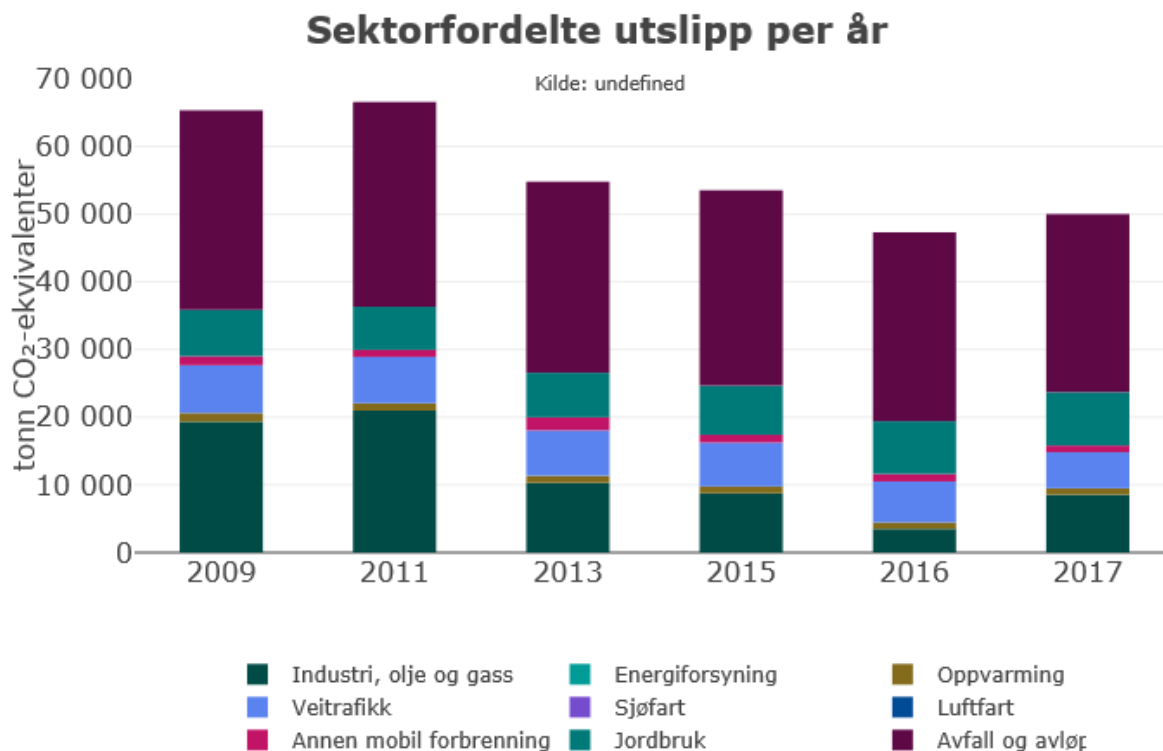
Klimaendringer

Klimasituasjonen gjør at Vennesla kommune, som mange andre kommuner, på kort tid må omstille seg til et nullutslippssamfunn. Norge har som mål å redusere utslippet av klimagasser med minst 40 prosent innen 2030. Grafen under¹⁵ viser utslipp av klimagasser¹⁶ fordelt på ni sektorer i Vennesla kommune.

¹⁴ Kort; omfatter høyere utdanning tom 4 år, lang; omfatter utdanning på mer enn 4 år, samt forskerutdanning

¹⁵ Hentet fra: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=157§or=-2>

¹⁶ CO₂, Metan (CH₄) og lystgass (N₂O)

Ut av tabellen ser vi at de største klimagassutslippene skjer i sektoren for avfall og avløp, men at utslippet av hatt en nedgang fram mot 2016 før det har vært en liten oppgang igjen i 2017.

2.4 Økonomiske nøkkeltall og økonomiske rammer

Økonomiplan for Vennesla 2020-2023

Økonomiplan 2020-2023 for Vennesla kommune ble vedtatt av kommunestyret 12. desember 2019.

Vennesla kommune har hatt stabilt god økonomi de siste årene. Det fremkommer av økonomiplanen 2020-2023 at kommunen har oppnådd stabilt gode regnskapsresultat, gjennomført store investeringsoppgaver, utviklet tjenestene og i noen grad klart å bygge opp reserver i form av disposisjonsfond.¹⁷

Økonomiplanen er lagt fram med negativt netto driftsresultat i 2020 på ca. 8,5 millioner kroner. Videre utover perioden varierer netto driftsresultat fra et negativt resultat på ca. 19,9 millioner kroner i 2021 til et positivt resultat på ca. 9,9 millioner kroner i 2022. Det har vært nødvendig med innsparings- og effektiviseringstiltak for å få budsjettet i balanse i hele perioden.¹⁸

I økonomiplanen ligger det inne investering for til sammen ca. 728 millioner kroner i løpet av perioden. Rundt 114 millioner av dette er vann- og avløpsprosjekter som ligger innenfor selv-kostområdet, og innbyggerne betaler dette. Ifølge kommunen vil de største enkeltinvesteringene

¹⁷ Økonomiplan 2020-2023, s. 5

¹⁸ Økonomiplan 2020-2023, s. 5

blant annet være bygging av ny kirke, avlastningshjem for utviklingshemmede og utvidelse av Barnestua barnehage.

Kommunen anslår i økonomiplandokumentet at det generelle disposisjonsfondet vil bli redusert fra 67 millioner kroner i 2020 til 52,2 millioner kroner ved utgangen av økonomiplanperioden. Ved utgangen av perioden vil det generelle disposisjonsfondet utgjøre 6 % av driftsinntektene.

Videre anslår kommunen at forventet lånegjeld ved utgangen av 2019 var på 871,8 millioner kroner. Ved utgangen av økonomiplanperioden har kommunen beregnet en lånegjeld på 1,12 milliarder kroner. Dette utgjør 97,7 % av brutto driftsinntekter.

	Enhet	Vennesla kommune	KOSTRA gruppe 8	Landsgjen- nomsnitt
		2019	2019	2019
Frie inntekter per innbygger	Kroner	kr 56 112	kr 56 119	kr 57 297
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter (eks. pensjonsforpliktelser)	Prosent	78,9 %	120,5 %	110,5 %
Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter	Prosent	17,8 %	9,3 %	11,7 %
Årets mindre/merforbruk i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter	Prosent	0,6 %	0,5 %	1,1 %

Covid-19

Covid-19 påvirker kommunenes tjenesteområder og økonomi. Vennesla kommune vil kunne oppleve betydelige økonomiske konsekvenser som følge av pandemien. Dette knytter seg til økte utgifter og reduserte inntekter, for eksempel i form av:

- Merutgifter til lønn og andre utgifter helse og omsorg
- Merutgifter sosialhjelp
- Inntektsbortfall SFO/kommunale barnehager, private barnehager, kultur/idrett, parkering
- Merutgifter til smitteverntiltak i forbindelse med gjenåpning av skoler og barnehager
- Redusert avkastning finansplasseringer
- Reduserte skatteinntekter

Fylkesmannen i Agder har på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet utarbeidet et grovt anslag for merutgifter¹⁹ knyttet til koronautbruddet for kommunene på Agder. Grovt samlet anslag for direkte merutgifter for alle kommunene i Agder beløper seg til 325,7 millioner kroner²⁰. I Vennesla kommune er det gitt et grovt anslag på løpende merutgifter i drift på 24,7 millioner kroner ut 2020. Det er innført flere nasjonale tiltak for å håndtere koronasituasjonen, men det er ikke klart hvor mye kommunene vil bli kompensert av staten.

¹⁹ Det presiseres at anslaget kun omhandler kommunens direkte merutgifter knyttet til Covid-19, dvs. at inntektsbortfall (for eksempel i form av reduksjon i skatteinntekter, brukerbetalinger og refusjoner) ikke er tatt med i denne beregningen.

²⁰ Fylkesmannen i Agder, *Covid-19 – Direkte merutgifter for kommunene i Agder anslått til i overkant av 325 millioner kroner*, hentet fra <https://www.fylkesmannen.no/agder/Kommunal-styring/Kommuneokonomi/covid-19--direkte-merutgifter-for-kommunene-i-agder-anslatt-til-i-overkant-av-330-millioner-kroner/>

3 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON

Revisjonen har gjennomført en overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering innenfor ulike områder av kommunens virksomhet. Vi har tatt utgangspunkt i kommunelovens formålsparagraf, og har valgt å strukturere analysen på følgende måte:

- **Bærekraft** – Bidrar kommunen gjennom sin virksomhet til en bærekraftig utvikling?
- **Lokaldemokrati** – Fungerer lokaldemokratiet som forutsatt i kommuneloven?
- **Tillitsskapende forvaltning** – Har kommunen en tillitsskapende forvaltning?
- **Tjenesteyting, myndighetsutøvelse og samfunnsutvikling** – Produserer kommunen de tjenestene innbyggerne har krav på, og skjer myndighetsutøvelse og produksjon på en rasjonell og effektiv måte?

3.1 Bærekraft

Av kommuneloven § 1-1 annet ledd fremgår det følgende:

(...) Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige.

FN har utarbeidet 17 bærekraftsmål som verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftig utvikling defineres av FN som «Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov».²¹

Bærekraftig utvikling (Overordnet) (RoV= H)

Norske byer og kommuner er sentrale i arbeidet med en bærekraftig utvikling, og det fremgår også av kommunelovens formålsparagraf at norske kommuner og fylkeskommuner skal være *bærekraftige*, jf. 1-1 annet ledd. Kommunen skal således være fremtidsrettet, forebyggende og holde over tid.²²

For å skape en bærekraftig utvikling må samfunnet jobbe på tre områder:

- Klima og miljø
- Økonomi
- Sosiale forhold

²¹ FN-sambandet, *Hva er bærekraftig utvikling?* Hentet fra <https://www.fn.no/Tema/Fattigdom/Baerekraftig-utvikling>

²² NOU 2016:4, Ny kommunelov

Figur 1: FNs bærekraftsmål. Bildet er hentet fra <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

Mulige risikofaktorer:

- Manglende fokus på bærekraftig utvikling
- De tre bærekraftsdimensjonene, klima og miljø, økonomi og sosiale forhold, sees ikke i sammenheng
- Mangelfulle planer og strategier
- Oppfølgingen av vedtatte planer og strategier

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan medføre at kommunen ikke når sin målsetting om å ha en bærekraftig utvikling. Sannsynligheten for om risikofaktorene inntreffer kan blant annet avhenge av om kommunen selv opplever utfordringer knyttet til klima, demografi og forskjeller i levekår i økende grad.

Kommunen ønsker at bærekraftig utvikling skal legges til grunn for utvikling i kommunen. Videre ønsker kommunen å øke lokal avfallsgjenvinning, legge til rette for gående og bruk av elbil, el-sykkel, sykkel og kollektivtransport. Videre vil kommunen legge til rette for alternative energiformer og ha fokus på ENØK tiltak i alle kommunale bygg.²³ I forslag til planprogram for kommunedelplanen for klima vises det til flere av FNs bærekraftsmål som berører energi- og klimapolitikken direkte.²⁴

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy.

3.1.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – bærekraft

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Bærekraftig utvikling (overordnet)	Høy

²³ Kommunal planstrategi 2016-2019, s. 12

²⁴ Forslag til planprogram for kommunedelplan for klima, s. 8

3.2 Lokaldemokrati

Det fremgår følgende av kommuneloven § 1-1 første ledd:

Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for det. Loven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.

Åpenhet og innsyn (RoV = M/H)

Åpenhet og innsyn er sentrale forutsetninger for et velfungerende demokrati. Offentlighetsloven og kommunelovens regler om møteoffentlighet legger til rette for at kommunens virksomhet er åpen og transparent, og sikrer at omverden får mulighet til å se hvordan kommunen drives og hvordan beslutninger tas.

Mulige risikofaktorer:

- Uformelle møter uten kunngjøring og protokollførsel
- Reglene om lukking av møte praktiseres feil
- Kommunale dokumenter/informasjon er utilgjengelig/vanskelig å tak i for offentligheten
- Mangelfull kompetanse om hvilke type informasjon som skal og ikke skal unntas offentligheten/utøver ikke meroffentlighet
- Innsynsbegjæringer håndteres ikke i samsvar med offentlighetsloven
- Mangelfull postjournal

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan innebære brudd på grunnleggende rettssikkerhetshensyn og kontroll med den offentlige forvaltningen. Åpenhet i form av innsyn og etterprøvbarhet kan anses for å være grunnlaget for en tillitsskapende kommunal forvaltning, og betydningen vil kunne anses som stor dersom kommunen ikke praktiserer tilstrekkelig åpenhet. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av den etiske holdningen i kommunen og om det foreligger rutiner og retningslinjer på område. Revisjonen vurderer det som sannsynlig at det kan oppstå svikt i etterlevelsen av lovverket da regelverket er omfattende og relativt komplisert.

Vennesla kommune har imidlertid iverksatt tiltak som kan anses som risikoreduserende. Blant annet blir politisk agenda og protokoll fra møter i folkevalgte organer lagt ut på Vennesla kommune sin nettside. Kommunens postliste/offentlig journal ligger også på kommunens nettside, og skal oppdateres daglig. For å få behandlet en innsynsbegjæring må det sendes en henvedelse per e-post til kommunen. Vennesla kommune utarbeidet i 2019 et informasjonsreglement

og en kommunikasjonsstrategi for å hjelpe kommunen til å nå sine overordnede mål og gjennomføre sine oppgaver, samt bidra til at innbyggernes rettigheter, rettsikkerhet og deltakelse sikres.²⁵

Ifølge åpenhetsindeksen²⁶ gjennomført i 2018 var beste kommune i Vest-Agder Kristiansand kommune med 22,5 poeng, og fylkessnittet var på 13,4 poeng. Vennesla kommune skåret 9,5 poeng og i Vest-Agder havnet kommunen dermed på 12. plass blant 15 kommuner.

Åpenhet i form av innsyn og etterprøvbarhet kan anses for å være grunnlaget for en tillitsskapende kommunal forvaltning. Lovverket som regulerer dette er omfattende og relativt komplisert. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

Overordnet eierskapsstyring (RoV = M/H)

Flere kommuner velger å organisere deler av sin virksomhet som egne selskaper. Selskapene er i mindre grad direkte underlagt kommunestyrets kontinuerlige overvåkning og beslutninger. En av de demokratiske hovedutfordringene ved kommunaleide selskaper er at politikernes styring- og kontrollmuligheter begrenses.²⁷ Styring av selskapene kan blant annet skje gjennom etablering, dokumenter og Eiermøter. Ifølge kommuneloven § 26-1 skal kommunene minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret selv. Bestemmelsen angir i annet ledd hva eierskapsmeldingen skal inneholde.

Mulige risikofaktorer:

- Informasjon etterspørres ikke av politikerne
- Selskapene gir ikke informasjon
- Manglende kompetanse for å sitte i styre
- Mangelfull bruk av virkemidler som eierskapsmelding
- Mangelfull oppfølging fra kommunen

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Eierskapsmeldingen utgjør et viktig styringsverktøy for kommunene. Uten aktiv eierstyring vil kommunen kunne miste sine forutsetninger for å ivareta styringen og kontrollen av sine selskaper. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer vil blant annet være avhengig av kommunens fokus på ivaretagelse av eierinteressene.

Vennesla kommune har utarbeidet en eierskapsmelding, men denne har ikke vært revidert siden 2012. I denne gis det en redegjørelse av kommunens eierskap og de ulike typer selskap. Videre gis det en oversikt over Vennesla kommunes eierforhold i tillegg til at det redegjøres for kommunens eierstrategi og rutiner for eierstyring. I eierskapsmeldingen står det at kommunen ikke

²⁵ Kommunikasjonsstrategi for Vennesla kommune 2019-2022, s. 4

²⁶ Pressens offentlighetsutvalg, *Innsyn i norske kommuner - Åpenhetsindeksen*, s.43

²⁷ NIBR rapport, *Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap*, s. 20

har nedfelt sin generelle eierstrategi i noe politisk dokument som en generell overbygning. Ifølge kommunen skal det vedtas ny eierskapsmelding i løpet av 2020.

Revisjonen opplever at kommunen ikke har hatt høyt fokus på eierstyring og vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

3.2.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Lokaldemokrati

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Åpenhet og innsyn	Middels/Høy
Overordnet eierskapsstyring	Middels/Høy

3.3 Tillitsskapende forvaltning

Av kommuneloven § 1-1 annet ledd fremgår det følgende:

(...) Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige.

I dette delkapitlet ser vi nærmere på ulike områder knyttet til tillitsskapende forvaltning.

Internkontroll (RoV = M/H)

Kommunedirektøren har ansvar for at kommunen har internkontroll som sikrer at lover og forskrifter følges, jf. kommuneloven § 31-1²⁸. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset den enkelte kommune.

Det er i tillegg krav om internkontroll på en rekke særlovsområder, både sektorovergripende og for de ulike tjenesteområdene i kommunen, for eksempel fremgår dette av arbeidsmiljøloven, barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven mv.

Mulige risikofaktorer:

- Mangler helhetlig internkontrollsystem
- Manglende kompetanse om internkontroll
- Rutiner – lover og regler er ikke tilstrekkelig kjent for alle ansatte
- Dårlig avviksrapportering/avvikshåndtering
- Blir ikke rapportert til politisk nivå

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Internkontroll er et grunnleggende prinsipp for forsvarlig styring av kommunen. Mangelfull internkontroll kan føre til at lover og regler ikke følges, samt mangelfull måloppnåelse. Dersom kommunen ikke har et helhetlig internkontrollsystem, kan internkontrollen bli fragmentert og i mindre grad fungere som et verktøy for ledelse og styring. Videre vil ikke internkontrollen fungere optimalt hvis lover og regler ikke er tilstrekkelig kjent for alle ansatte og det er mangelfull avviksrapportering. Avviksrapportering er viktig for at ledelsen skal vite at rutiner/regler følges. Dersom rapporteringen skal ha en funksjon må også de meldte avvikene følges opp; ledelsen må forsøke å finne årsaken til avviket og vurdere om det er nødvendig å sette inn korrigerende tiltak. Sannsynligheten for om det foreligger et velfungerende internkontrollsystem i kommunen avhenger blant annet av om rutiner utarbeides, vedlikeholdes, kontrolleres og følges opp.

Kommunen skriver i sin økonomiplan at kommunen har utarbeidet regler og rutiner som skal være kjent for de som arbeider i kommunen.²⁹ Herunder varslingsrutiner og retningslinjer for

²⁸ Overgangsregel om internkontroll, fram til kapittel 25 trer i kraft.

²⁹ Økonomiplan 2020-2023, s. 68

saksbehandling i saker om økonomiske misligheter, rapporteringsrutiner i regnskapet og etiske retningslinjer. Vennesla kommune bruker kvalitetssystemet Compilo. Her ligger det rutiner og retningslinjer som gjelder for hele kommunen, og noen som gjelder kun for den enkelte seksjon. Det ligger både politiske, administrative, lokale og sentrale dokumenter i kvalitetssystemet. I kvalitetssystemet er det mulig å registrere avvik og varsle om kritikkverdige forhold.

Internkontroll er ikke bare knyttet til utførelsen av konkrete oppgaver, men den omfatter også virksomhetsovergrepene systemer og strukturer. Området er dermed omfattende. Internkontrollen utgjør en viktig del av styringen ved å bidra til at organisasjonens ledelse har kontroll. På bakgrunn av dette vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet på område er middels til høy.

Etikk og varsling (RoV = M/H)

Kommuneloven skal bidra til at kommuner og fylkeskommuner er tillitsskapende. Etiske retningslinjer er et viktig hjelpemiddel i arbeidet med å utvikle og vedlikeholde høy etisk standard i kommunesektoren.

Arbeidstakere har rett, og til dels plikt, til å varsle om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Et godt ytringsklima på arbeidsplassen innebærer at ansatte har mulighet til å si ifra og ytre seg kritisk uten å risikere noen form for straff eller negative reaksjoner. Som arbeidsgiver har kommunen plikt til å utarbeide varslingsrutine.

Mulige risikofaktorer:

- Etiske retningslinjer er ikke godt nok kjent og/eller implementert i organisasjonen
- Mangelfull opplæring i etikk
- Varslingsrutinen er ikke godt nok kjent i organisasjonen
- Det føles ikke trygt å varsle/risiko for gjengjeldelse
- Kommer ikke/får få varslingsaker inn

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Risikofaktorene medfører fare for at kommunen ikke klarer å holde en høy etisk standard, og kan føre til svekket omdømme og tapt tillit til kommunen. Omdømme til kommunen er vesentlig, både for kommunen og for samfunnsordningen generelt. Dersom etiske retningslinjene ikke er implementert i organisasjonen kan det føre til en økende frekvens av misligheter og korrupsjon. Avvik knyttet til etikk kan også føre til dårlig saksbehandling og dårlig kvalitet i tjenesteyting. Fungerer ikke varslingsystemet i kommunen eller dersom ansatte ikke føler det er trygt å varsle vil de kritikkverdige forholdene kunne fortsette, og dette vil kunne føre til dårlig arbeidsmiljø for de ansatte.

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer vil blant annet være avhengig av om kommunen har sikret at rutiner og retningslinjer er på plass, at de er kjent og tatt i bruk. Ifølge økonomiplanen 2020-2023 skal kommunens virksomhet preges av en høy etisk standard. Vennesla kommune har utarbeidet varslingsrutiner og retningslinjer for saksbehandling i saker om økonomiske misligheter, rapporteringsrutiner i regnskapet og etiske retningslinjer. Kommunen har

fokus på at rutiner og retningslinjer skal være kjent for de ansatte, samt på gjennomføring av hensiktsmessige kontrollaktiviteter.³⁰ Kommunen har også utarbeidet et informasjons- og mediereglement som blant annet omhandler informasjonsansvar, de ansattes ytringsfrihet og deres lojalitetsplikt.

Det registreres jevnlig avvik på ulike enheter i kommunen, men ifølge kommunen hadde Venesla kommune ingen varslingssaker i 2019. De ansatte har mulighet til både å varsle og registrere avvik på Compilo. Her ligger det også informasjon fra Arbeidstilsynet om varsling.

Revisjonen opplever det som noe bekymringsverdig at det ikke er kommet inn noen varslingssaker i 2019. På bakgrunn av dette vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

Informasjonssikkerhet og personvern (RoV = H)

I 2018 fikk vi en ny personopplysningslov. Loven består av nasjonale regler og EUs personvernforordning (GDPR – General Data Protection Regulation), og handler om behandling – innsamling og bruk – av personopplysninger. Reglene gir virksomheter en rekke plikter, mens enkeltpersoner får en rekke rettigheter.

Alle som behandler personopplysninger må opptre i samsvar med personvernprinsippene som fremgår av personopplysningsloven. Dette gjelder blant annet at behandlingen av personopplysninger må ha et rettslig grunnlag, behandlingen må gjøres i respekt for de registrertes interesser og rimelige forventninger, samt at personopplysningene kun skal behandles for spesifikke, uttrykkelige, angitte og legitime formål.

Personvernregelverket krever at personopplysninger skal beskyttes tilfredsstillende mot uberettiget innsyn og endringer. Informasjonssikkerhet er sikring av opplysninger ved å bruke prinsippene om konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. Virksomheter som behandler personopplysninger skal kunne dokumentere og demonstrere at de behandler personopplysninger i tråd med personvernprinsippene.³¹

Mulige risikofaktorer:

- Har ikke rutiner og system for avvikshåndtering
- Mangelfullt internkontrollsystem og rutiner
- Foreligger ikke tiltak for å oppfylle kravene i eller i medhold av personopplysningsloven
- Uklare ansvarsforhold
- Databehandleravtaler med utenforstående aktører
- Manglende kompetanse, herunder opplæring blant ansatte

³⁰ Økonomiplanen 2020-2023, s. 68

³¹ Informasjonssikkerhet og internkontroll, hentet fra: <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/informasjssikkerhet-internkontroll/>

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av at risikofaktorene inntreffer kan blant annet medføre at personopplysninger ikke blir behandlet på en tilfredsstillende måte, at sensitiv informasjon kommer på avveie og at kommunen taper tillit og omdømme blant både ansatte og innbyggere. Skolene digitaliseres blant annet mer og mer. En stadig mer digitalisert skolehverdag fører til større sjanse for at barns personvern blir skadelidende på grunn av tekniske mangler eller menneskelige feil.

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer anses som stor ved etterlevelse av et nytt og omfattende regelverk. Kommunen har imidlertid igangsatt arbeid på område for å kunne redusere faren for avvik. På Compilo har kommunen lagt ut informasjon om GDPR og kommunen har personvernombud. Kommunen har også utarbeidet et overordnet styrende dokument for informasjonssikkerhet «Sikkerhetsmål og strategi» som ligger tilgjengelig for de ansatte på kvalitetssystemet.

Som følge av at lovverket både er nytt og omfattende vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet er høy på dette området.

Arkiv og dokumentasjon (RoV = M/H)

Kommuner og andre offentlige etater har ansvar for å dokumentere sin aktivitet. Kommunen er forpliktet til å følge arkivlovens regler om offentlige arkiv. Et fullstendig arkiv er av grunnleggende betydning for at man i ettertid skal kunne få kunnskap om historiske fakta og beslutninger. Arkivet skal ikke bare være tilgjengelig for kommunen selv, men også for kontroll fra tilsynsetater og folkevalgte, samt ved forespørsel om innsyn fra offentligheten. Kommunen skal ha sin egen arkivplan. Arkivplanen er et sentralt virkemiddel for å sikre god kvalitet i dokumentasjonsforvaltningen og arkivene.

Mulige risikofaktorer:

- Manglende kunnskap om hva som er arkivverdig
- Mangelfull oppbevaring av arkivverdig materiale
- Foretar ikke arkivering av SMS og kommunikasjon på sosiale medier
- Ikke oppdatert arkivplan

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Et mangelfullt arkiv kan få negative virkninger for kommunens saksbehandling og oppfølging av vedtak. Et fullverdig arkiv er viktig for å sikre dokumentasjon av kommunens virksomhet for fremtiden, samt for å sikre innsyn og ivareta innbyggernes rettssikkerhet. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av om kommunen har rutiner for arkivering av arkivverdige dokumenter.

Vennesla kommune har en arkivplan fra 2015 på arkivplan.no. Ifølge arkivplan.no for Vennesla skal arkivplanen revideres ved grunnleggende endringer for arkivet, og uansett hvert 4. år.³² Arkivplanen er ikke revidert siden 2015. Arkivverket utførte tilsyn i Vennesla kommune i 2015.

Revisjonen vurderer på bakgrunn av dette at risiko og vesentlighet er middels til høy.

Tiltak mot arbeidslivskriminalitet, svart arbeid og sosial dumping (RoV = M)

Arbeidslivskriminalitet er handlinger som bryter med norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygder, skatter og avgifter, gjerne utført organisert, som utnytter arbeidstakere eller virker konkurransevridende og undergraver samfunnsstrukturen.³³ Arbeidslivskriminalitet medfører alvorlige konsekvenser for berørte arbeidstakere, virksomheter og samfunnet for øvrig.

Sosial dumping og arbeidslivskriminalitet er delvis overlappende. Arbeidslivskriminalitet handler om straffbare forhold, mens sosial dumping ikke nødvendigvis gjør det. Det vil i mange tilfeller være sammenfall mellom sosial dumping/useriøse arbeidsforhold og brudd på ulike lover som regulerer arbeidslivet, men ikke alltid.

Mulige risikofaktorer:

- Manglende kunnskap om anskaffelsesregelverket
- Lite kunnskap om arbeidslivskriminalitet
- Samarbeider ikke med partene i arbeidslivet
- Lite samhandling med andre offentlige myndigheter
- Ingen kontroll og oppfølging av offentlige anskaffelser
- Seriøsitetsbestemmelsene er lite kjent

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Arbeidslivskriminalitet kan føre til redusert verdiskaping og dermed svekke grunnlaget for velferden i Norge. Arbeidslivskriminalitet er et stort problem som kan ha store konsekvenser både for berørte arbeidstakere, virksomheter og for samfunnet generelt. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av om kommunen har fokus på å forebygge arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, samt hvorvidt kommunen har rutiner og systemer for å motvirke arbeidslivskriminalitet.

Både på grunn av sektorens omfang og at kommunene forvalter fellesskapets midler, har det stor betydning at kommunesektorens leverandører følger lover og regler, betaler skatt og at leverandørenes arbeidstakere har anstendige lønns- og arbeidsvilkår. De kriminelle aktørene har blitt mer tilpasningsdyktige for å unngå å bli oppdaget, og klarer i økende grad å kamuflere

³² Se <https://demo.arkivplan.no/content/view/full/264398>

³³ Departementene, *Strategi mot arbeidslivskriminalitet* (2019-), s. 5

virksomheten bak en tilsynelatende lovlydig fasade.³⁴ I økonomireglementet³⁵ i Vennesla kommune er svart økonomi og arbeidslivskriminalitet tatt inn som tema i formålsbestemmelsen vedrørende anskaffelser. Videre er det tatt med generelle krav til innkjøpsarbeidet som omhandler svart økonomi og arbeidslivskriminalitet.

Revisjonen vurderer på bakgrunn av dette at risiko og vesentligheten er middels.

3.3.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Tillitsskapende forvaltning

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Internkontroll	Middels/høy
Etikk og varsling	Middels/høy
Informasjonssikkerhet og personvern	Høy
Arkiv og dokumentasjon	Middels/høy
Tiltak mot arbeidslivskriminalitet, svart arbeid og sosial dumping	Middels

³⁴ Departementene, *Strategi mot arbeidslivskriminalitet (2019-)*, s. 3

³⁵ Økonomireglement, vedtatt av kommunestyret 24.05.2018

3.4 Tjenesteyting, myndighetsutøvelse og samfunnsutvikling

Av kommuneloven § 1-1 fremgår det følgende vedrørende tjenesteyting, myndighetsutøvelse og samfunnsutvikling:

Loven skal legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner kan yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne. Loven skal også legge til rette for kommunenes og fylkeskommunenes utøvelse av offentlig myndighet.

I dette delkapitlet ser vi nærmere på ulike tema innenfor de forskjellige seksjonene i Vennesla kommune.

Økonomi

Økonomiseksjonen har ansvar for bl.a. økonomistyring og overordnet økonomisk kontroll, arbeid med budsjett og økonomiplan, finansforvaltning, regnskap, skatt, lønnsutbetaling, fakturering og innkjøp. I tillegg har seksjonen ansvar for regnskap og lønn for kirkelig fellesråd både i Vennesla og Iveland, samt skatteoppkreverfunksjonen for Iveland kommune.³⁶

Økonomi (overordnet) (RoV = M)

Økonomiplanlegging handler om å fordele kommunens ressurser på en mest mulig hensiktsmessig måte for å nå vedtatte mål. Det er viktig at økonomiplanleggingen er realistisk, noe den er når den bygger på sannsynlige hendelser i, og forventninger om, framtiden. Det vil imidlertid alltid foreligge usikkerhet til en forventning om noe som skal skje i framtiden, samt usikkerheten knyttet til uforutsette hendelser.

Kommuner med sunn økonomi og et handlingsrom vil kunne møte innstramminger eller uforutsette hendelser ved å redusere driftsresultatet eller bruke av tidligere års avsetninger, uten at det får en direkte konsekvens for tjenestetilbudet.

Mulige risikofaktorer:

- Mangelfull kompetanse på område
- Presset ressursituasjon
- Utilstrekkelig planlegging
- Begrenset økonomirapportering
- Uforutsette hendelser

³⁶ Årsrapport 2019 Vennesla kommune, s. 76

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Dårlig økonomi i kommunen kan føre til kutt i tjenestetilbudet, samt at svake netto driftsresultat over tid gir et mindre politisk handlingsrom gjennom lavere fondsreserver, økt gjeld og eventuelle inndekkningskrav (avsetninger til dekning av underskudd).³⁷ Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av kommunens rutiner og internkontroll på område, samt de folkevalgtes innsikt i kommunens økonomi.

Den overordnede økonomiplanleggingen i Vennesla oppleves av revisjonen å være god. Utbruddet av Covid-19 har imidlertid påvirket kommunen, i likhet med andre kommuner. Pandemiutbruddet har ført til merutgifter i kommunene i Norge i tillegg til inntektssvikt på flere områder. Det ser ut til at kommunene i Agder vil få størst merutgifter på området for helse- og omsorg og sosialhjelp.³⁸ Videre har arbeidsledigheten i Vennesla kommune passert 10 %. Økt arbeidsledighet og svikt i skatteinntektene fører til reduserte inntekter for kommunen. Usikkerheten rundt de økonomiske konsekvensene gjør at revisjonen derfor vurderer at den overordnede økonomien i kommunen kan være et risikoområdet.

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels.

Økonomistyring i oppvekstseksjonen (RoV = M/H)

Økonomistyring handler om på kort sikt å ha balanse mellom budsjett og drift. På lang sikt handler det om å ha en tjenesteyting som både bruker minst mulig ressurser og dekker befolkningens tjenestebehov. Kommuner med sunn økonomi i hver enkelt seksjon vil kunne møte innstramminger eller uforutsette hendelser ved å redusere driftsresultatet eller bruke av tidligere års avsetninger, uten at det får en direkte konsekvens for tjenestetilbudet.

Mulige risikofaktorer:

- Mangelfull kompetanse på område
- Presset ressursituasjon
- Utilstrekkelig planlegging
- Varsler ikke ved fare for budsjettavvik
- Uforutsette hendelser

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensen av dårlig økonomistyring i kommunens seksjoner kan bidra til kutt i tjenestetilbudet, samt at svake netto driftsresultat over tid gir mindre politisk handlingsrom gjennom lavere fondsreserver, økt gjeld og eventuelle inndekkningskrav (dekning av underskudd).³⁹ Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av kommunens rutiner og internkontroll på område, samt utarbeidelsen av ulike dokumenter i kommunen (kommuneplan, økonomiplan, årsbudsjett og årsregnskap).

³⁷ Kommunal- og Regionaldepartementet, *Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner*, s. 7

³⁸ Brev fra Fylkesmannen i Agder til KMD, av 20.04.2020

³⁹ Kommunal- og Regionaldepartementet, *Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner*, s. 7

Ifølge årsmeldingen 2019 har alle skolene (ekskl. voksenopplæringa) regnskapsmessig underskudd i 2019. Samlet sett beløper det seg til 10,3 millioner kroner. Kommunen gir uttrykk for at dette er veldig bekymringsfullt.⁴⁰ Det opplyses av kommunen om at det er ulike årsaker til merforbruket, blant annet krevende elever som har behov for mer ressurser, midlertidig ledelse og overgangen ved ny ledelse. Budsjettrammer kan imidlertid også ha betydning for merforbruk.

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

Økonomistyring i store investeringsprosjekt (RoV = M)

Økonomistyring kan sies å være bevisste tiltak for å forvalte de begrensede ressursene enn har til rådighet, slik at virksomheten når sine mål.⁴¹ Ved vedtak om investeringsbudsjett vil det overordnede for økonomien være at budsjettet samlet sett er i finansiell balanse det enkelte år. Det vil derfor være av underordnet betydning hvordan midler fra ulike finansieringskilder inntrent i budsjettet henføres til enkeltprosjekter eller sektorspesifikke investeringsrammer. Det er likevel nødvendig å holde styring og kontroll med de enkelte investeringsprosjektene. I flere tilfeller har kommuner i Norge sprengt sine økonomiske rammer ved kommunale investeringsprosjekter.

Mulige risikofaktorer:

- Dårlig kvalitetssikring av beslutningsgrunnlaget
- Gjennomføres ikke evalueringer av prosjekter
- Manglende kunnskap om lov og forskrift om offentlige anskaffelser
- Mangelfulle retningslinjer

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Kostnadsoverskridelser i prosjekter kan føre til at det blir mindre igjen til andre prosjekter og behov. Videre kan overskridelsen føre til økte avgifter og gebyrer for innbyggerne i kommunen, samt at slike hendelser kan føre til tapt tillit hos innbyggerne.

Med gode investeringsrutiner som sørger for en enhetlig og forsvarlig saksbehandling av større investeringsprosjekter vil sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer kunne minimeres. Svømmehallprosjektet i Vennesla kommune pådro kommunen uforutsette kostnader i byggeperioden frem til ferdigstilling i 2016. Revisjonen utarbeidet en rapport i 2015 om svømmehallprosjektet, og kom her med to anbefalinger til kommunen. Det ble anbefalt at kommunen foretok en revisjon av Plan- og byggekomiteens organisering og mandat, og at det ble rendyrket en 2-nivå modell. Den andre anbefalingen gikk ut på at kommunen burde vurdere å inngå avtale med et juridisk miljø som kan dekke ulike juridiske problemstillinger som ofte oppstår i større

⁴⁰ Årsrapport 2019 Vennesla kommune s. 72 og 73

⁴¹ Terje Berg og Tore Vikene, *Økonomistyring for prosjektledere*, s. 20

og mer omfattende byggeprosjekt. Anbefalingene har ifølge tilbakemelding fra rådmannen blitt fulgt.⁴²

Revisjonen vurderer på bakgrunn av dette risiko og vesentlighet som middels.

Offentlige anskaffelser (RoV = M)

Norske kommuner må følge lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Loven skal bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser, samt at den skal sikre at det offentlige opptrer med integritet, jf. anskaffelsesloven § 1. Videre skal reglene også bidra til å motvirke sosial dumping, ivareta miljøhensyn og motvirke brudd på menneskerettighetene.

Mulige risikofaktorer:

- Manglende ressurser
- Utilstrekkelig planlegging av anskaffelser
- Mangelfull kompetanse
- Lite åpenhet
- Komplisert regelverk

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Anskaffelsesregelverket er komplisert, noe som krever at kommunen har god kompetanse og forståelse av regelverket. Konsekvensene av at regelverket ikke blir fulgt, vil kunne være at feil leverandør blir valgt, eller at kommunen ikke får varer og tjenester til gunstig pris og på mest fordelaktige vilkår. Kommunens etterlevelse av lov om offentlige anskaffelser vil dermed være vesentlig både av økonomiske hensyn, men også for å forebygge korrupsjon og sikre tillitt og omdømme blant innbyggerne. Sannsynligheten for at slike situasjoner vil oppstå er avhengig av kommunens kompetanse og ressurser innenfor innkjøpsfeltet.

Revisjonen undersøkte i 2017 hvordan Vennesla kommune overholder reglene om offentlige anskaffelser med et ekstra fokus på enhet for teknisk. Det ble funnet noen avvik, men revisjonens inntrykk var at Vennesla kommune i det vesentligste ivaretok de grunnleggende krav til offentlige anskaffelsesprosedyrer. Vennesla kommune har nylig blitt med i OFA – Offentlig fellesinnkjøp på Agder.

Revisjonen vurderer på bakgrunn av dette risiko og vesentlighet som middels.

3.4.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Økonomi

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Økonomi (overordnet)	Middels
Økonomistyring i oppvekstseksjonen	Middels/høy

⁴² Møteprotokoll kontrollutvalget 15.09.2015, sak 17/15

Økonomistyring i store investeringsprosjekt	Middels
Offentlige anskaffelser	Middels

Organisasjon

Organisasjonsseksjonen har ansvar for at kommunen er godt organisert og har gode rutiner internt. Seksjonen har ansvar for tilsettinger i kommunen og for at kommunen har en enhetlig behandling av sine ansatte. Servicetorget ligger under seksjonen for organisasjon. Servicetorget er lokalisert på Herredshuset, og består av IT-tjeneste, arkiv, politisk sekretariat og sentralbord.

Sykefravær (RoV = M/H)

Sammenliknet med andre land har Norge et høyt sykefravær. På slutten av 1990-tallet økte sykefravær kraftig, men det har vært mer stabilt de siste 15 årene. I kommunene i Norge utgjør det samlede sykefraværet i dag 9,83 %. Egenmeldt fravær i kommuner i Norge utgjør bare en liten del av det totale sykefraværet med 1,34 %⁴³ av de avtalte dagsverk på årsbasis. Sykefraværsprosenten er en god del høyere for kvinner enn for menn.

Mulige risikofaktorer:

- Helsebelastende arbeid
- Dårlig organisering, ledelse
- Utrivelig arbeidsmiljø
- Jobbes ikke forebyggende
- Utilstrekkelig med ressurser
- Manglende oppfølging og tilrettelegging

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av høyt sykefravær over tid vil ha negativ betydning, både for kommunens tjenesteproduksjon, for den enkelte ansatte, for arbeidsmiljøet og for kommunens økonomi. Oppgaven med å få tak i vikar for den ansatte kan være utfordrende, tidkrevende og kostbart. Kvaliteten på tjenesten som ytes i kommunen kan også bli redusert ved omfattende bruk av vikarer.

Sannsynligheten for at risikofaktorene vil inntreffe avhenger blant annet av om kommunen har fokus på de ansatte og om kommunen har iverksatt forebyggende tiltak, følger opp de ansatte og tilrettelegger. De ansatte i organisasjonsseksjonen og ledere på alle nivå i kommunen jobber aktivt for å få ned sykefraværet.⁴⁴ Kommunen har dermed innarbeidet ulike risikoreduserende tiltak som velferdstiltak for de ansatte, samt oppfølgingsrutiner. Vennesla kommune har også blitt med i KS-prosjektet «NED» som skal bidra til redusert sykefravær innen helse- og omsorg samt barnehage. Selv om kommunen har hatt fokus på arbeidet med fraværereduserende tiltak har sykefraværet økt.

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

⁴³ Sykefraværsprosenter for fylkeskommuner og kommuner 4. kvartal 2018- 3. kvartal 2019, hentet fra: <https://www.ks.no/fagomrader/statistikk-og-analyse/fravar/sykefravarstall-for-kommuner-og-fylkeskommuner/>

⁴⁴ Økonomiplan 2020-2023, s. 60

3.4.2 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Organisasjon

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Sykefravær	Middels/Høy

Oppvekst

Seksjonen har ansvar for overordnet faglig utvikling, strategisk planlegging og koordinering av de kommunale tjenestene innenfor barnehage, skole og barn og unges oppvekstsvilkår. I tillegg er seksjonen tillagt et overordnet ansvar i forhold til levekårsproblematikken.

Seksjon for oppvekst består av følgende enheter:

- Hunsfoss skole
- Moseidmoen skole
- Kvarstein skole
- Samkom skole
- Skarpengland skole
- Vennesla skole
- Vennesla ungdomsskole
- Vennesla voksenopplæring
- Barnestua barnehage
- Eikeland oppvekstsenter
- Klokkestua barnehage
- Smååsane barnehage
- Solsletta barnehage
- Enhet for barn og familie
- NAV Vennesla

Tidlig innsats i barnehage og skole (RoV = M)

Med tidlig innsats kan man forebygge sosiale vansker, lærevansker, frafall i skolen og eventuelt at personer havner utenfor arbeidslivet. Høsten 2019 ble det satt i gang flere statlige tiltak for å sikre tettere oppfølging av barn i barnehage og de yngste elevene i skolen. Blant annet ble det innført ny bemanningsnorm og skjerpet pedagognorm i barnehagene. I skolen kom lærernormen, flere lærerspesialister og en plikt for rask intensiv opplæring for elever i 1.-4. trinn dersom de blir hengende etter i å lese, skrive eller regne.

Mulige risikofaktorer:

- Lav kompetanse hos de ansatte
- Manglende oppfølging av vedtak
- Lite samarbeid med foreldre og PPT
- Presset ressursituasjon
- Utilstrekkelig oppfølging
- Høyt sykefravær

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene vil kunne være at barn ikke får den hjelpen og støtten de har behov for på et tidligst mulig tidspunkt. Dette kan medføre at vanskene blir unødvendig store, vedvarer over lang tid eller eventuelt at det oppstår tilleggsvansker. Barnehagene i Vennesla kommune opplever flere barn som har behov for ekstra ressurser. Dersom slike tilfeller ikke følges opp vil dette kunne gå på bekostning av de andre barna og de ansatte. Sykefraværet i flere av barnehagene i Vennesla kommune har vært høyt. Høyt sykefravær kan blant annet føre til mistrivsel blant kollegaer og redusert kvalitet på tjenesten. Svakheter ved kvaliteten i barnehagen kan ha stor betydning for barnas hverdag og oppvekstsvilkår.

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av de ansattes oppmerksomhet på barna og kvaliteten på hjelpen barnet får. Kommunen har iverksatt ulike risikoreduerende tiltak for å forhindre risikofaktorene fra å inntre og for å forebygge utenforskap. Kommunen viderefører blant annet «Venneslamodellen» som er kjent innenfor sosialt og kriminalitetsforebyggende arbeid. Modellen er nå utvidet ved å gå nedover i aldersklassene for å fange opp barn som sliter allerede i barnehage og grunnskole.⁴⁵ Kommunen har også igangsatt prosjektet «inkluderende læringsmiljø» som omfatter barnehager, skoler og PPT, med mål om at alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer deres trygghet, helse, trivsel og læring.

På bakgrunn av dette vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels.

Integrering av minoritetsbarn (RoV = M/H)

Barnehagen er en viktig arena for integrering, og vil kunne gi barna gode norskkunnskaper før de starter på skolen. Gode språkkunnskaper er en av de viktigste forutsetningene for at minoritetsbarn skal inkluderes på best mulig vis. Det kan gi barna en bedre start på hele skoleløpet.

Mulige risikofaktorer:

- Dårlige språkferdigheter
- Manglende deltagelse i sosiale aktiviteter
- Manglende ressurser til å følge opp helserelaterte utfordringer
- Økt risiko for frafall i skole og arbeidsliv
- Kan medføre utenforskap

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Uten gode språkkunnskaper i starten av skoleløpet er det stor risiko for at læringsutbytte i både barne- og ungdomsskole blir begrenset. Dette kan igjen føre til vanskeligheter med å gjennomføre videreutdanning og etter hvert føre til dårlig tilknytning til arbeidslivet. Andre konsekvenser av dårlig integrering kan være psykiske og fysiske plager og levekårsutfordringer. God integrering krever sammensatt og langsiktig arbeid. SSBs barnetilsynsundersøkelse fra 2010 viste at det er en sterk sammenheng mellom sosial bakgrunn og deltakelse i SFO. Tiltak som bidrar til at familier med lav inntekt kan delta i barnehage og SFO kan derfor bidra til bedre inkludering, bedre arbeidstilknytning og beskyttelse mot fattigdom

Etter nasjonalt pålegg tilbyr Vennesla kommune gratis kjernetid i barnehagen til alle barn på 2, 3, 4 og 5 år for lavinntektsfamilier. Sammenlignet med andre omkringliggende kommuner har Vennesla kommune en lav andel minoritetsspråklige barn i barnehagen i forhold til innvandrerbarn.⁴⁶ I Iveland kommune går 80 % av minoritetsspråklige barn i barnehagen sammenlignet med 67,9 % i Vennesla kommune.⁴⁷ I Evje og Hornnes går 93,5 % av barna i barnehage, i

⁴⁵ Økonomiplan 2020-2023, s. 40

⁴⁶ Hentet fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/12272/tableViewLayout1/>

⁴⁷ I forhold til innvandrerbarn

Bygland går 75 % i barnehage og i Kristiansand går 81,3 % av minoritetsspråklige barn i barnehagen i forhold til innvandrerbarn.

På denne bakgrunn mener revisjonen at risiko og vesentlighet må anses som middels til høy.

Psykososialt miljø og mobbing (RoV = H)

Kapittel 9A i opplæringsloven omhandler elevene sitt skolemiljø. Det fremgår her at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Elevene sitt skolemiljø omhandler både det fysiske miljøet og det psykososiale miljøet. I tråd med elevenes rett til et godt psykososialt miljø skal skolen arbeide for å fremme et miljø hvor den enkelte elev opplever trygghet og sosial tilhørighet. Skolen bør ha et miljø som gir opplevelse av utfoldelse, mestring og deltakelse.

Psykososialt miljø kan anses som de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette.⁴⁸ Det psykososiale miljøet handler også om elevenes opplevelse av læringssituasjonen. Herunder vil de fleste forhold som er av betydning for elevens opplevelse av å kunne mestre læringsarbeidet ha betydning for elevenes opplevelse av det psykososiale skolemiljøet. Det psykososiale miljøet vil avhenge av den enkeltes subjektive opplevelse.

Mulige risikofaktorer:

- Manglende kartlegging av elevenes skolemiljø
- Dårlig samhandling med elevene
- De ansatte mangler kunnskap og ferdigheter
- Presset ressursituasjon
- Manglende oppfølging
- Lite strukturerte læringsaktiviteter

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan potensielt sett bli store. Det at barn og unge ikke opplever et godt og trygt skolemiljø kan medføre risiko for økt fravær fra skolen, dårligere skoleprestasjoner og frafall i skolen. Videre viser forskning at mobbing også har en sammenheng med helseproblemer og sosiale vansker⁴⁹. Ungdom som opplever å bli mobbet i ungdomsskolen har større sjanse for å falle utenfor arbeidslivet når de kommer i 20-årene, og at noen også har vanskeligheter med å fungere i arbeidslivet.⁵⁰

⁴⁸ Utdannings- og forskningsdepartementet, *Veileder til opplæringsloven kapittel 9a*, s. 10

⁴⁹ Udir, *Å bli utsatt for mobbing; En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak*, hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2017/a-bli-utsatt-for-mobbing---en-kunnskaps-oppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak.pdf>

⁵⁰ NOU 2015:2, s. 79

Sannsynligheten for at risikofaktorene vil inntreffe avhenger blant annet av om kommunen har rutiner og retningslinjer for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø. Det å sikre trygge og gode læringsmiljø er et kontinuerlig arbeid og Vennesla kommune har iverksatt ulike risikoreducerende tiltak på område. For eksempel har kommunen satt inn ekstra helsesykepleier på Vennesla Ungdomsskole og familieterapeut en dag i uken på begge ungdomsskolene. Det er også satt inn økte ressurser til økt lærertetthet i 1.-10. trinn.

Det fremkommer av Elevundersøkelsen 2018/2019 at elevene i 7. trinn i Vennesla kommune i lik eller større grad trives på skolen sammenlignet med gjennomsnittet for landet og Agder. Elevene på 10. trinn i Vennesla kommune trives imidlertid i mindre grad på skolen sammenlignet med gjennomsnittet for landet og i Agder. Elevene på 7. trinn har en følelse av mestring, motivasjon, og elevdemokrati og medvirkning som er lik eller høyere sammenlignet med nasjonalt, mens elevene i 10. trinn har en følelse av mestring, motivasjon og elevdemokrati og medvirkning som er lavere sammenlignet med nasjonalt. Av elevundersøkelsen i Vennesla på 7. trinn i 2019/2020 fremkommer det imidlertid et lavere resultat på flere områder, enn både 7. trinn på fylket og nasjonalt.

Videre fremgår det av folkehelseprofilen til Vennesla at 8,1 % av elevene i Vennesla oppga at de opplever at de blir mobbet minst hver 14. dag. Det er en større andel enn for landet med 7,3 % og Agder med 6,9 %.

På bakgrunn av dette vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet er høy, men det er verdt å merke seg at Fylkesmannen har planlagt å gjennomføre tilsyn med skolemiljøet på Vennesla ungdomsskole 2020.⁵¹

Tilsyn og oppfølging av barn i fosterhjem (RoV = M)

Barnevernstjenesten har ansvar for oppfølging og individuell veiledning av hvert enkelt barn i fosterhjem. Barnevernet skal besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig, minimum fire ganger i året, for å sikre en forsvarlig oppfølging og kontroll av barnets situasjon i fosterhjemmet. Den kommunale barnevernstjenestens ansvar for oppfølging og individuell veiledning henger nært sammen med kommunens ansvar for å føre kontroll og følge opp hvert enkelt barns situasjon i fosterhjemmet. Tilsyn fra kommunen er dermed en kontroll med fosterhjemmet som kommer i tillegg til den kontrollen som barneverntjenesten i kommunen selv skal utføre.

Barnevernlovens regler om tilsyn med barn i fosterhjem ble endret med virkning fra 1. februar 2014. Lovendringen innebærer at plikten til å føre tilsyn er lagt til kommunen, og ikke til barnevernstjenesten som tidligere.

Mulige risikofaktorer:

- Presset ressursituasjon
- Manglende kompetanse

⁵¹ På grunn av Covid-19 utbruddet er det imidlertid usikkert hvorvidt dette tilsynet fortsatt vil gjennomføres.

- Lite samhandling mellom barneverntjenesten og kommunen
- Fosterhjemskommunen skriver ikke tilsynsrapporter

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Oppfølging av barnets situasjon er en vesentlig forutsetning for et vellykket fosterhjemsforhold. Tilsyn skal sikre fosterbarns rettssikkerhet og kontrollere at barnet får god omsorg i fosterhjemmet. Tilsyn og oppfølging er nødvendig for at barnevernstjenesten skal bli oppmerksom på situasjonen og foreta en kartlegging av hvordan forholdene er i fosterhjemmet for barnet. Blir ikke tilsyn og oppfølging gjennomført reduseres muligheter for at barnevernstjenesten får iverksatt nødvendige tiltak eller foretatt de endringer som er nødvendige for å sikre barnet en god og forsvarlig omsorgssituasjon.

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer vil blant annet være avhengig av kommunens økonomi, retningslinjer og rutiner. I område som tilligger Midt-Agder barnevernstjeneste har 10,7 % av barn som bor i fosterhjem ikke fått oppfølging i tråd med lovkrav.⁵² Dette er imidlertid en mindre andel sammenlignet med fylket⁵³. Videre er 5,8 % av tilsynskravene i fosterhjem ikke oppfylt, sammenlignet med 18,5 % for fylket.

Utbruddet av Covid-19 har ført til at mange barn og unge i Norge ikke har fått det tilbudet de har rett på under utbruddet fra den kommunale barnevernstjenesten. Årsakene til dette er om-disponering av personalressurser, smittevernrestriksjoner og redusert etterspørsel.⁵⁴ Barnevernet viser herunder til at det er vanskeligere å fange opp kritiske saker, og dermed fange opp sårbare barn og unge.

Revisjonen vurderer på bakgrunn av dette at risiko og vesentlighet er middels.

Saksbehandling og internkontroll i barnevernstjenesten (RoV = M/H)

Saksbehandlingsreglene skal legge til rette for at barnevernstjenesten fatter riktige avgjørelser til rett tid, og for at barn og foreldres rettigheter skal ivaretas på en god måte. De viktigste krav til barneverntjenestens saksbehandling finnes i barnevernloven og i forvaltningsloven.

Kommunen plikter å ha internkontroll for å sikre at barneverntjenestens oppgaver utføres i sam-svar med de krav som følger av regelverket, jf. barnevernloven § 2-1

Mulige risikofaktorer:

- Presset ressursituasjon
- Manglende kompetanse
- Feil i saksbehandlingen
- Lite samhandling mellom barneverntjenesten og andre aktører

⁵² Hentet fra: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern_kommunemonitor/#/0935,0937,1014

⁵³ Vest-Agder fylkeskommune

⁵⁴ Barne- Ungdoms- og familiedirektoratet, *Statusrapport 1 «Utsatte barn og unges tjenestetilbud under Covid-19 pandemien»*, s. 6

- Press fra omverden

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Feilvurderinger i barnevernet vil kunne gi svært store konsekvenser, både for det enkelte barn, foreldrene og for familien. Det er viktig at omsorgssvikt forebygges, eller eventuelt oppdages tidligst mulig da manglende omsorg kan påvirke barnets helse og utvikling i alvorlig grad.⁵⁵

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer vil blant annet være avhengig av kommunens økonomi, retningslinjer og rutiner, samt barnevernstjenestens organisering. Agder Kommunerevisjon IKS gjennomførte i 2019 en forvaltningsrevisjon av Midt-Agder barneverntjeneste. Rapporten fokuserte imidlertid på utviklingen av barnevernssaker de senere årene, behandling av meldinger om bekymring, gjennomføring av undersøkelser og internkontroll i barnevernstjenesten. På bakgrunn av rapporten ble det gitt seks anbefalinger. Kommunestyret ba rådmannen i sak 66/19 om å gi en skriftlig tilbakemelding om oppfølging av rapporten i kontrollutvalgsmøte i september 2020. Fylkesmannen gjennomførte i 2019 tilsyn med meldeplikten til barnevernet og barnevernets tilbakemeldinger til offentlige meldere.⁵⁶ En eventuell forvaltningsrevisjon i barnevernet burde dermed rettes mot andre områder innenfor barnevernstjenesten.

Utbruddet av Covid-19 har ført til at mange barn og unge i Norge ikke har fått det tilbudet de har rett på under utbruddet fra den kommunale barnevernstjenesten. Årsakene til dette er om-disponering av personalressurser, smittevernrestriksjoner og redusert etterspørsel.⁵⁷ Barnevernet viser herunder til at det er vanskeligere å fange opp kritiske saker, og dermed fange opp sårbare barn og unge.

Revisjonen vurderer barnevernstjenesten som et viktig område med mulige alvorlige konsekvenser for den enkelte dersom tjenesten ikke er god nok. På bakgrunn av dette vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

PP-tjenesten (RoV = M/H)

Det fremkommer av opplæringsloven § 5-6 og barnehageloven § 19 a. at hver kommune skal ha en pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten). PP-tjenesten kan organiseres i samarbeid med andre kommuner eller med fylkeskommunen. Tjenesten skal være et faglig uavhengig organ fra kommunen som den økonomisk og organisatorisk hører inn under. Kommunen kan dermed ikke kun basere seg på å kjøpe tjenestene.

⁵⁵ Barne-, Ungdoms- og familiedirektoratet, *Omsorgssvikt*, hentet fra: https://bufdir.no/Nedsatt_funksjons-evne/Vern_mot_overgrep/Vold_og_overgrep_mot_barn_og_unge_med_funksjonsnedsettelse/Tegn_pa_vold_og_overgrep/Omsorgssvikt/

⁵⁶ Fylkesmannen, *rapport etter felles tilsyn med meldeplikten til barnevernet og barnevernets tilbakemeldinger til offentlige meldere i Vennesla kommune 2019*

⁵⁷ Barne- Ungdoms- og familiedirektoratet, *Statusrapport 1 «Utsatte barn og unges tjenestetilbud under Covid-19 pandemien»*, s. 6

PP-tjenesten skal sørge for at det blir utarbeidet lovpålagte sakkyndige vurderinger. Videre skal tjenesten bistå barnehagen og skolen i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å tilrettelegge for barn/elever med særlige behov.

Mulige risikofaktorer:

- Mangler ressurser
- Lav bemanning
- De ansatte kjenner ikke regelverket
- Manglende styring og internkontroll/oppfølging fra deltakerkommunene

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene vil kunne være at elevene ikke får den hjelpen og støtten de har behov for. Dette kan medføre læringsmessige, sosiale og økonomiske konsekvenser for den enkelte og for samfunnet. For eleven kan det blant annet påvirke muligheten til læring, utdanning og aktiv deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntrer avhenger blant annet av kommunens fokus på PP-tjenesten.

Midt-Agder pedagogisk-psykologiske tjeneste dekker kommunene Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes og Åseral. Vennesla kommune er vertskommune i samarbeidet. Det holdes faste samarbeidsmøter med kommunene hvert halvår og rådmannsmøte hvert år som omhandler både PPT og barnevern.⁵⁸ PPT har hatt redusert bemanning på grunn av sykemeldinger og ubesatt stilling (60 %). Ifølge årsrapporten til Midt-Agder PPT var det vanskelig å få kompetente søkere til stillingen frem til den ble utvidet til full stilling. Alle skolene i alle kommunene er ifølge årsrapporten berørt av redusert bemanningskapasitet.

På bakgrunn av dette vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

3.4.3 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Oppvekst

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Tidlig innsats i barnehage og skole	Middels
Integrering av minoritetsbarn	Middels/høy
Psykososialt miljø og mobbing	Høy
Tilsyn og oppfølging av barn i fosterhjem	Middels
Saksbehandling og internkontroll i barnevernstjenesten	Middels/høy
PP-tjenesten	Middels/høy

⁵⁸ Årsrapport for Midt-Agder PPT 2019

Helse og omsorg

Seksjonen har overordnet ansvar for strategisk planlegging og utvikling av helse- og omsorgstjenestene. Kommunelegen, fastlegene, legevakten og øvrige legefunksjoner er organisert i seksjonens stab. Kommunalsjef har i tillegg lederansvar for helse, sosial og omsorgsnettverket i Region Kristiansand og samhandlingskoordinator.

Seksjon for helse og omsorg består av følgende enheter:

- Enhet for hjemmetjeneste
- Enhet for livsmestring
- Hovedkjøkken
- Hægelsheimen omsorgssenter
- Koordinerende og helsefremmende enhet
- Venneslaheimen omsorgssenter

Folkehelsearbeid rettet mot barn og unge (RoV = H)

Folkehelsearbeidet i kommunen er forankret i folkehelseloven. Det fremkommer av lovens § 1 at folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold, samt bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Videre fremgår det at kommunen skal bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Det følger av folkehelseloven at kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. I arbeidet med kommuneplaner skal kommunen fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten over helsetilstanden i befolkningen.

Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol- og annen rusmiddelbruk.

Mulige risikofaktorer:

- Ikke forankret i kommunalt planverk
- Lite forankring og koordinering på tvers av sektorområdene
- Ikke iverksatt effektive og målrettede tiltak
- Utfører ikke måling/evaluering av tiltak
- Lite samarbeid med frivilligheten

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensen av at risikofaktorene inntreffer vil kunne være at folkehelsearbeidet i kommunen ikke oppnår ønsket virkning. Det kan for eksempel være at arbeidet ikke klarer å utjevne sosiale helseforskjeller, oppnå mestring hos barn og unge eller forebygge rusmiddelbruk. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer vil blant annet avhenge av kommunens planer, og om kommunen har en oversikt over helsetilstanden i kommunen og faktorer som påvirker den.

I folkehelseprofilen til Vennesla kommune kommer det fram at andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de daglig bruker mer enn fire timer på skjermaktiviteter utenom skoletiden er på 32 %, sammenlignet med 24 % i Vest-Agder og 26 % for hele landet. Ungdomsskoleelevene oppgir også at de er mindre aktive sammenlignet med ungdommer i resten av landet og Vest-Agder. Andelen i aldersgruppen 15-29 år som har psykiske symptomer og lidelser, er høyere enn i landet som helhet.⁵⁹

Vennesla kommune ønsker å ha fokus på forebygging, folkehelse og tidlig innsats i alle ledd.⁶⁰ I de neste årene skal det ifølge kommuneplanen legges til rette for aktivitet og «grønne lunger» i alle nyetablerte boområder, og det skal tilrettelegges for bruk av sykkel som transportmiddel til jobb, bolig, skole og fritid. Kommunen ønsker en helhetlig og langsiktig levekårsatsing på Agder. Ifølge årsmeldingen skulle kommunen evaluere iverksatte tiltak opp mot utfordringsbildet årlig, og at de i tråd med folkehelseloven skulle ha en oversikt over folkehelseutfordringene. Dette arbeidet har kommunen ikke klart å prioritere.⁶¹

På bakgrunn av dette vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet er høy.

Økonomisk sosialhjelp med særlig fokus på unge sosialhjelpsmottakere (RoV = M/H)

Kommunene har ansvar for å fremme sosial og økonomisk trygghet, bedre levekårene til vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling samt forebygge sosiale problemer, jf. sosialtjenesteloven § 1. For å oppnå lovens formål har NAV blant annet mulighet til å yte økonomisk sosialhjelp.

Økonomisk stønad (sosialhjelp) skal sikre at alle har tilstrekkelig midler til livsopphold. Retten til sosialhjelp utløses først når alle andre muligheter til forsørgelse er vurdert, for eksempel gjennom arbeid, andre økonomiske rettigheter eller egne midler. Stønaden er i utgangspunktet midlertidig og bør ha sikte på å gjøre mottakeren selvhjulp. Mottakeren skal sikres et forsvarlig livsopphold, samtidig som stønadsnivået skal motivere til å skaffe inntektsgivende arbeid, delta i kvalifiseringsprogram, arbeidsmarkedstiltak eller andre aktiviteter som kan fremme overgang til arbeid.⁶²

⁵⁹ Folkehelseprofilen for Vennesla kommune 2019, s. 1

⁶⁰ Økonomiplan 2020-2023, s. 58

⁶¹ Årsrapport 2019 Vennesla kommune, s. 38

⁶² NAV, R35-00, pkt. 4.18.1

Mulige risikofaktorer:

- De ansatte har ikke tilstrekkelig kjennskap til regelverket
- Manglende oppfølging og evaluering
- Feil i saksbehandlingen
- Lite samarbeid/brukermedvirkning
- Presset ressursituasjon
- Stor arbeidsmengde og tidspress
- Foreligger ikke rutiner for søknadsbehandling og vedtak
- Stiller ikke vilkår om aktivitet
- Får ikke unge ut i arbeid

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

En høy andel sosialhjelpsmottakere vil gi konsekvenser for kommunens økonomi og samfunnet som helhet. Økonomisk sosialhjelp skal være en midlertidig løsning, og det er en utfordring dersom personer har økonomisk sosialhjelp som viktigste inntektskilde over tid. At mange som i utgangspunktet kan bidra, står utenfor arbeidslivet, innebærer et stort tap for samfunnet.

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av om kommunen følger opp brukerne, samarbeider med brukerne og hvorvidt NAV har tilstrekkelig ressurser. Andelen sosialhjelpsmottakere i Vennesla kommune i alderen 20-66 år har sunket siden 2015. Antall registrerte arbeidsledige i kommunen har også hatt en nedgang fra 216 personer i 2014 til 166 personer i 2018.⁶³ Nesten dobbelt så mange personer mellom 20-29 år i Vennesla kommune mottar imidlertid stønad til livsopphold sammenlignet med landsgjennomsnittet (15 % vs. 8,5 %). Nesten 1/3 del av innbyggerne i yrkesaktiv alder står utenfor arbeidslivet i Vennesla kommune.⁶⁴

*Dette rammer selvfølgelig den enkelte svært hardt, men det er også et ressurstap for samfunnet og det kan på sikt true velferdsstaten.*⁶⁵

Vennesla kommune har et samarbeid med Vennesla videregående skole og NAV som har resultert i «Venneslabroa». Målet med prosjektet er å forhindre utenforskap. Videre har det blitt avholdt to samskappingsverksted på Hunsøya hvor samarbeidet mellom det offentlig, næringslivet og frivilligheten har stått i sentrum for å redusere utenforskap.

Fylkesmannen hadde tilsyn med kvalifiseringsprogrammet i NAV i 2014. Dersom en person har levd på sosialhjelp over lang tid eller står i fare for å gjøre det, kan det gis hjelp gjennom kvalifiseringsprogrammet. Av tilsynet gikk det frem at Vennesla kommune ikke sikret forsvarlig tildeling eller gjennomføring av kvalifiseringsprogrammet⁶⁶, men forholdene skal være rettet.

⁶³ Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/table/10539/tableViewLayout1/>

⁶⁴ Økonomiplanen 2020-2023, s. 21

⁶⁵ Økonomiplanen 2020-2023, s. 22

⁶⁶ Fylkesmannen, rapport fra tilsyn med kvalifiseringsprogrammet i NAV ved NAV Vennesla 2014

Reduserte inntekter, permitteringer og oppsigelser som følge av Covid-19 utbruddet kan resultere i at flere personer kan ha rett til økonomisk sosialhjelp, og dermed føre til økt antall mottakere av sosialhjelp. På bakgrunn av ovennevnte vurderer revisjonen at vesentligheten er midtels til høy.

Boligsosialt arbeid i kommunen – kommunale boliger (RoV = M/H)

Alle kommuner har et ansvar for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Vanskeligstilte på boligmarkedet er personer og familier som ikke har mulighet til å skaffe seg og/eller opprettholde et tilfredsstillende boforhold på egenhånd. Dette er viktig for å sikre at alle får et likeverdig tilbud uavhengig av hvor de bor i landet. Det at alle kommuner har dette ansvaret skal også sikre at vanskeligstilte får den hjelpen de trenger så tidlig som mulig. Boligsosialt arbeid handler om å framskaffe egnede boliger og hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet til å mestre sine boforhold.

NAV skal bistå med å finne et midlertidig botilbud, leie kommunal bolig eller eventuelt skaffe varig bolig dersom brukeren ikke klarer å ivareta interessene sine på boligmarkedet.

Å bo godt og trygt er viktig for at vi skal kunne ta utdanning, danne familie, være i arbeid og ta vare på helsen vår. Boligen er også en ramme for et sosialt liv og gir tilhørighet til et nærmiljø og lokalsamfunn.

Mulige risikofaktorer:

- Lite målrettet og helhetlig boligsosialt arbeid
- Kommunestyrets vedtak om tiltak og prioriteringer følges ikke opp
- Manglende samhandling mellom boligstiftelse og kommunen
- Ikke nok boliger/egnede boliger

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Å bo dårlig eller å være bostedsløs kan ha store negative konsekvenser for livskvaliteten. Det blir vanskeligere å ta imot og ha nytte av helse-, omsorgs- og velferdstjenester, gjennomføre utdanning og delta i arbeidslivet. En utrygg bosituasjon kan vanskeliggjøre integrering, og veien til kriminalitet, rusproblemer og psykiske vansker kan bli kortere. Når boligen og bomiljøet ikke bidrar til trygge oppvekstvilkår for barn og unge vil det være særlig alvorlig.⁶⁷

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av om det er utarbeidet rutiner og retningslinjer på området og hvorvidt det foreligger plan for det boligsosiale arbeidet i kommunen. Vennesla kommune har ulike typer boliger for ulike behov, herunder har kommunen sykehjem, omsorgsboliger, trygdeboliger, og utleieboliger. På området er det visse problemstillinger som man ifølge kommunen bør ha ekstra fokus på ved videreutvikling.⁶⁸ Det

⁶⁷ Departementene, *Bolig for velferd - Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)*, s. 16

⁶⁸ Plan for boligutvikling for personer som trenger tilrettelagte boliger i Vennesla kommune 2015

nevnes at kommunen verken har egne nødboliger eller boliger til bostedsløse. Det skrives at ved konkret behov for nye boliger trengs det boliger tilrettelagt for demente, bokollektiv for personer som er 18 år som kommer fra blant annet fosterhjem, og det er behov for boliger til flyktninger. Kommunen har nettopp åpnet 12 nybygde ROP (samtidig rus og psykisk lidelse)-boliger på Lomtjønn, samt at det i 2019 åpnet nye bofelleskap for unge mennesker med utviklingshemming. Detaljplanlegging av boliger for personer med demens starter i 2021 og det planlegges at boligene tas i drift fra 2023. Vennesla kommune har to boligstiftelser. Ifølge kommunen er det en handlingsplan under arbeid i 2020.

Revisjonen vurderer at kommunen er godt i gang med å forbedre det boligsosiale arbeidet i kommunen ved å bygge nye tilrettelagte boliger for ulike behov, men at det fortsatt gjenstår en del. På bakgrunn av dette vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

Bekjempelse av barnefattigdom (RoV = H)

I rundskriv til sosialtjenesteloven blir det presisert at kommunene skal legge stor vekt på at barn og unge i sosialt og økonomisk vanskeligstilte familier har rett til en mest mulig normal oppvekst. Hensynet til at barn og unge skal ha en normal oppvekst innebærer blant annet at de får mulighet til å delta i fritidsaktiviteter på linje med andre barn og at det ved tildeling og utmåling av stønad til livsopphold tas høyde for dette.⁶⁹ Fattigdom er en utfordring der ansvar for løsninger og tiltak fordeler seg over flere fagområder, sektorer og forvaltningsnivåer.

Mulige risikofaktorer:

- Manglende samarbeid og koordinering av tjenester rettet mot barnefattigdom
- Kommunestyrets vedtak om tiltak og prioriteringer følges ikke opp
- Har ikke fokus på barnas deltagelse/fullføring av grunnopplæringen
- Gir ikke barn i lavinntektsfamilier mulighet til å delta i fritidsaktiviteter
- Mangler godt helsetilbud til alle barn og unge
- Manglende samarbeid med frivillige organisasjoner
- Har ikke en plan for arbeidet med barnefattigdom

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

At stadig flere barn og unge vokser opp med risiko for fattigdom, har konsekvenser for det enkelte barn og den enkelte familier som opplever dette, men også for samfunnet. Konsekvensene kan påvirke helse, skolegang, muligheter på arbeidsmarkedet, relasjonsbygging og inkludering i samfunnet.⁷⁰ Det er en risiko for at barna som vokser opp i familier med en vanskelig økonomisk situasjon fortsetter å ha økonomiske vanskeligheter når de selv blir voksne. Konsekvensene av å vokse opp i en familie med lav inntekt kan dermed vise seg både på kort og lang sikt. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av organiseringen i kommunen, tiltak som iverksettes og samarbeidet mellom ulike sektorer.

⁶⁹ Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet og Kommunal og Regionaldepartementet, Q-2011-12, s. 14

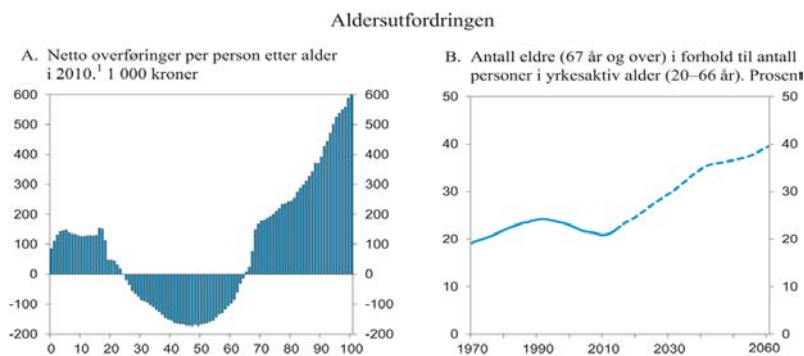
⁷⁰ Konsekvenser av fattigdom, hentet fra https://bufdir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Om_fattigdom1/Konsekvenser_av_fattigdom_pa_ulike_omrader/

Ifølge økonomiplanen for 2020-2023 skal det settes i gang tiltak til barn og unge i lavinntektsfamilier. Kommunen ønsker bedre samhandling internt i kommunen knyttet til barnefattigdom. Det er blant annet vedtatt inntektsgradert betaling for SFO-plass. Det er også opprettet en ny 40 % stilling på NAV med ansvar for koordinering av tiltak for barn og unge i lavinntektsfamilier. Kommunen har i flere år hatt fokus på barnefattigdom, og i 2020 økte kommunen startlånrammen til 50 mill. Kommunen har lånt inn penger for videreutlån i startlansordningen for å sikre at flere lavinntektsfamilier gis mulighet til å eie bolig. Ifølge folkehelseprofilen til Vennesla kommune 2019 er andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt høyere enn i landet som helhet.

Konsekvensene av barnefattigdom er alvorlig for det enkelte barn og den enkelte familier, men konsekvensene kan også være omfattende for samfunnet. På bakgrunn av dette vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet er høy.

Aldrende befolkning (RoV = H)

I tiårene fremover vil andelen eldre i den norske befolkningen øke kraftig, se figur B. Det tyder på bedre helse og kan også være en pekepinn generelt på bedre liv. Vi betaler mindre skatt som barn, ungdom og eldre og vi mottar i denne tiden mye offentlig tjenester og overføringer, se figur A. Vi betaler imidlertid mer i skatter og avgifter enn vi mottar i yrkesaktiv alder. Dette mønsteret tilsier at offentlig finanser påvirkes av endringer i alderssammensetningen av befolkningen.

Mulige risikofaktorer:

- Færre i yrkesaktiv alder i forhold til eldre
- Vanskelig å rekruttere arbeidskraft
- Manglende planlegging og beslutningsgrunnlag
- Lite effektivisering
- Følger ikke med på den teknologiske utvikling
- Dårlig organisering

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Økt andel eldre i befolkningen vil gi lavere sysselsetting og svekke skattegrunnlagene, samt gi økte utgifter til pensjoner. Dette vil ha stor betydning for den økonomiske bærekraften til kommunen. En av konsekvensene ved aldrende befolkning vil dermed være utfordringen for finansieringen av det kommunale tjenestetilbudet. Det vil etter hvert kunne bli en økning i behovet for helse- og omsorgstjenester, noe som kan føre til press på tjenestene. Det er viktig at kommunen har planlagt hvordan de skal håndtere eldrebølgen for å sikre bærekraftige offentlige finanser, der tiltak som øker arbeidstilbudet og fremmer økt produktivitet i offentlig sektor er sentrale.⁷¹

Sannsynligheten for at kommunen ikke håndterer den økende andelen eldre i befolkningen avhenger blant annet av om kommunen har organisert seg deretter, satt i gang tiltak for effektivisering og produktivitet, herunder om kommunen har fulgt med i den teknologiske utviklingen. De kommende tiårene fram til 2040 vil antallet innbyggere i Vennesla kommune over 67 år øke med 90 %. Den øvrige del av befolkningen vil øke med 15-20 % i samme tidsrom.⁷² Framskrivningen som viser en kraftig vekst i andelen eldre – samtidig som det vil bli færre i yrkesaktiv alder sammenlignet med eldre - vil gi kommunen en utfordring fremover. For å løse framtidens store utfordringer legger Vennesla kommune vekt på at kommunen må være organisert så effektivt og målrettet som mulig, med et sterkere fokus på samskapning og digitalisering. Kommunen skriver selv at de må ta i bruk ny teknologi og utvikle tjenestene i samspill med brukerne og frivillig sektor.⁷³

Selv om kommunen forbereder seg best mulig på den aldrende befolkningen, er dette et komplekst og krevende felt. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy.

Legetjenesten (RoV = H)

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. For å oppfylle dette ansvaret skal kommunen blant annet tilby fastlegeordning. Videre skal kommunen tilby akuttmedisinske tjenester, herunder blant annet kommunal legevaktordning. Kommunen skal tilby legevaktordning som sikrer befolkningens behov for øyeblikkelig hjelp, og må sørge for at minst en lege er tilgjengelig for legevakt hele døgnet, jf. akuttmedisinforskriften § 6.

Mulige risikofaktorer:

- Lite ressurser
- Bruker får ikke oppfylt lovfestede rettigheter
- Omfattende sykefravær og dermed tilsetting av vikarer
- Etterlever ikke lov og forskrift

⁷¹ Finansdepartementet, *Langsiktige utfordringer som følge av en aldrende befolkning*, hentet fra: https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/norsk_okonomi/bruk-av-oljepenger-/langsiktige-utfordringer-som-folge-av-en/id450473/

⁷² Økonomiplan 2020-2023, s. 21

⁷³ Økonomiplan 2020-2023, s. 22 og 23

- Dårlig kvalitet på tjenesten

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Risikofaktorene kan føre til at brukerne ikke får den tjenesten de har rett på. Videre vil faktorene kunne føre til lav trivsel og misnøye i kollegiale forhold. Kommunen opplever det som vanskelig å få kvalifiserte søkere til ledige fastlegehjemler og de frykter det vil bli svært vanskelig å rekruttere søkere til et lite kommunalt legekontor.

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av kompetanse, rekruttering og arbeidsmiljø. Fastlegedekningen i Vennesla ligger på nivå med KOSTRA-gruppe 8 og landsgjennomsnittet. Det har likevel vært et stort behov for flere fastleger da legene ikke lenger har hatt ledig listekapasitet. Kommunen har derfor våren 2020 ansatt to fastlønnte leger på en kommunal fastlegehjemmel. Ifølge kommunen er det imidlertid fortsatt 3 ledige fastlegehjemler. Det er plassmangel i eksisterende legesenter og det jobbes med å finne løsninger for utvidelse både på kort og lang sikt med hensyn til plass og økonomiske forhold.

På bakgrunn av at dette vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som høy.

Rus- og psykisk helsearbeid i kommunen (RoV = H)

Etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 første ledd skal kommunen sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester, herunder har kommunene ansvar for tjenester til personer med psykiske lidelser og rusproblemer. Helse- og omsorgstjenesteloven bygger i samsvar med kommunelovens prinsipper på at den enkelte kommune selv avgjør hvordan tjenesten skal organiseres ut fra lokale forhold og behov. Tjenestene kommunen gir kan omfatte rådgivning og veiledning, støtteopplegg, bolig og eventuelt oppfølging i bolig, oppsøkende arbeid, tiltak for sosial- og arbeidsrettet rehabilitering, arbeid med individuell plan mv.⁷⁴

Personer som står i fare for å utvikle eller har utviklet rusproblemer og/eller psykiske lidelser har ofte behov for sammensatte tjenester over tid. For å gi disse menneskene gode tilbud, er det nødvendig å ha tjenester som spenner fra forebygging, via primærhelsetjenester, sosialtjenester og omsorgstjenester, til spesialisthelsetjenester.

Mulige risikofaktorer:

- Etterlever ikke regelverket
- Uklart ansvar og samarbeid mellom de ulike enhetene
- Lite brukermedvirkning
- Manglende koordinering og samhandling av ulike tiltak
- Manglende kompetanse i kommunen
- Økende antall personer med rus og psykiske problemer

⁷⁴ Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunalt rus og psykisk helsearbeid, hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/psykisk-helse/innsikt/kommunalt-rus-og-psykisk-helsearbeid/id2344815/>

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensen av å ikke ha et tilstrekkelig behandlings – og oppfølgingstilbud til denne gruppen kan bli store – både for enkeltpersoner, men det vil også kunne medføre negative samfunnsmessige konsekvenser. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer vil blant annet være avhengig av om kommunen har rutiner og retningslinjer på området.

Flere unge har psykiske symptomer. I Vennesla kommune er 180 personer per 1000 i kontakt med fastlege eller legevakt på grunn av dette, sammenlignet med 159 personer per 1000 i landet. Videre har det vært en økning i antall brukere med psykiatrisk hjemmesykepleie fra 2017-2018 fra 196-286. I januar 2019 startet kommunen opp med å trinnvis innføre pakkeforløp for psykisk helse og rus. Pakkeforløpene skal gi pasient eller pårørende et behandlingsforløp som er helhetlig og forutsigbart, uten unødig ventetid. Videre skal pasienten få mer innflytelse på behandlingen, og den skal evalueres systematisk underveis.⁷⁵ Kommunen opplever utfordringer på utgiftssiden på seksjon for helse og omsorg hovedsakelig på grunn av store hjelpebehov innen rus og psykiatri. Kommunen uttrykker sterkest bekymring for brukerne som går mellom fengsel, sykehus og behandling i kommunen. Tre av seksten som er dømt til tvungent psykisk helsevern i Norge, bor i Vennesla.⁷⁶

Personer med alvorlig psykisk lidelse og ruslidelse regnes som høyrisikogrupper under Covid-19 utbruddet, med tanke på smitte på grunn av egen tilstand. De kan også utgjøre en fare for å smitte andre. På bakgrunn av reduksjon av kapasitet ved sykehusavdelinger, øvrige døgninstitusjoner og polikliniske tjenester vil den kommunale tjenesten som må ivareta utskrevne pasienter kunne få økt press, og denne gruppen med personer vil kunne kreve omfattende ressurser.

På bakgrunn av dette vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet er høy.

Legemiddelhåndtering i sykehjem (RoV = M/H)

Kommunale pleie- og omsorgstjenester består i hovedsak av ulike former for hjemmetjenester, som for eksempel hjemmesykepleie og praktisk bistand, opphold i institusjon, herunder sykehjem, og tilbud om avlastningstiltak, støttekontakt og omsorgslønn.⁷⁷

Sykehjem er en helseinstitusjon som gir pasienter heldøgns opphold, behandling og pleie som det ikke er påkrevet at skjer på sykehus, men hvor det likevel er nødvendig med mer helsefaglig innsats enn det som er forsvarlig eller praktisk mulig å yte i pasientens eget hjem. Det er viktig at pasienter i sykehjem får riktige legemidler, i riktig dose, til riktig tid.

Mulige risikofaktorer:

- Manglende ressurser

⁷⁵ Hentet fra <https://www.vennesla.kommune.no/pakkeforloep-for-psykisk-helse-og-rus.6184726-415944.html>

⁷⁶ Vennesla Tidende, *Tre av 16 dømt til tvungent psykisk helsevern i Norge bor i Vennesla*, 02.11.2019

⁷⁷ Helse- og omsorgsdepartementet, *Omsorgstjenesten*, <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/helse--og-omsorgstjenester-i-kommunene/omsorgstjenesten/id426407/>

- Manglende kompetanse
- Svikt i journalsystemene
- Dårlig oppfølging av pasientene
- Ikke oppdatert legemiddelliste
- Misligheter
- Tidspress

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensen kan bli alvorlig dersom pasienten får feil type legemiddel, for få, for mange eller feil dose, eller kombinasjoner av legemidler som fører til skade. En annen konsekvens av å ikke ha kontroll over legemiddelhåndteringen er muligheten for misligheter. Sannsynligheten av om risikofaktorene inntreffer vil blant annet avhenge av rutiner og retningslinjer samt kontrollaktiviteter.

I Vennesla hadde 59,2 % av andel beboere (67 år og eldre) på langtidsopphold i institusjon i 2018 ikke hatt legemiddelgjennomgang i løpet av de siste 12 månedene.⁷⁸ Sammenlignet var det 36,7 % som ikke hadde hatt legemiddelgjennomgang i løpet av de siste 12 månedene i Kristiansand kommune.

På bakgrunn av dette vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet er middels til høy.

Tjenester til mennesker med utviklingshemming (RoV = M)

Fylkesmennene gjennomførte landsomfattende tilsyn med helse- og omsorgstjenestene til personer med utviklingshemming i 2016. Det ble funnet lovbrudd i 45 av 57 kommuner, og Vennesla kommune var en av disse. Av rapporten gjennomført etter tilsynet i Vennesla kommune fremkom det 3 avvik;

- Vennesla kommune sikrer ikke at journalføringen er i tråd med kravene i lov og forskrift
- Kommunen sikrer ikke at de alminnelige vedtakene tilfredsstiller forvaltningslovens krav til enkeltvedtak
- Kommunen sikrer ikke forsvarlig medikamenthåndtering

Mulige risikofaktorer:

- Manglende ressurser
- Utilstrekkelig kompetanse
- Feil i saksbehandlingen - journalføring
- Uforsvarlig medikamenthåndtering
- Uklare ansvarsforhold
- Lite brukermedvirkning

⁷⁸ Hentet fra: <https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/kvalitetsindikatorer/kommunale-helse-og-omsorgstjenester/legemiddelgjennomgang-hos-beboere-p%C3%A5-sykehjem#resultater>

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Mennesker med utviklingshemming kan ha behov for omfattende tjenester og bistand gjennom hele livet. Dersom de ansatte ikke har tilstrekkelig kompetanse om utviklingshemming og har for dårlig kjennskap til brukeren til å fange opp, fortolke og formidle det hun eller han uttrykker, kan det føre til redusert livskvalitet og unødig lidelse. Feil i saksbehandlingen kan føre til at personer med utviklingshemming ikke får de tjenestene de har rett på. Videre kan lite ressurser i helsesektoren føre til stor arbeidsbelastning for de ansatte, og dårlig trivsel blant de ansatte.

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av om kommunen har god opplæring av nytilsatte, om det er utarbeidet rutiner og hvorvidt disse er kjent for de ansatte.

Etter tilsynet var gjennomført igangsatte Vennesla kommune tiltak, og tilsynet ble avsluttet på bakgrunn av tilbakemelding fra kommunen. Revisjonen vurderer at det kan være aktuelt med en forvaltningsrevisjonsrapport som oppfølging på tilsynet fra Fylkesmannen.

På bakgrunn av dette vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet er middels.

Brukerstyrt personlig assistent (BPA) (RoV = M)

Det følger av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-8 at kommunen skal ha tilbud om personlig assistanse, herunder praktisk bistand, opplæring og støttekontakt, organisert som brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Rettighetsfesting av BPA skal bidra til å legge til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand skal leve et selvstendig og aktivt liv. Med en slik rett kan brukeren selv kreve å få styre tildelte tjenesterressurser til personlig assistanse og til avlastning for foreldre til barn med store funksjonsnedsettelse.⁷⁹

Retten til BPA gjelder i utgangspunktet for brukere under 67 år med et tjenestebehov for personlig assistanse på minst 32 timer per uke i en periode ut over 2 år.

Mulige risikofaktorer:

- Ikke tilstrekkelig tilbud om BPA
- Feil i saksbehandlingen
- Manglende ressurser og kompetanse
- Lite koordinert tjenestetilbud
- Dårlig brukermedvirkning
- Mangler rutiner og internkontroll
- Komplisert regelverk

⁷⁹ Helse- og omsorgsdepartementet, *Brukerstyrt personlig assistanse*, hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/no/tema/helse-og-omsorg/helse--og-omsorgstjenester-i-kommunene/innsikt/brukerstyrt-personlig-assistanse/id2413494/>

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensen av risikofaktorene kan være at brukere ikke får de tjenester som de har krav på, samtidig som det medfører risiko for at det reelle behovet ikke blir avdekket eller at det blir iverksatt riktige tiltak.

Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer avhenger blant annet av ressurser, kompetanse og hvorvidt det foreligger skriftlige rutiner og prosedyrer.

Regelverket rundt brukerstyrt personlig assistent er komplisert og det er viktig at kommunen sørger for forsvarlige tjenester. Det er imidlertid et lite antall BPA saker i Vennesla kommune; i 2019 fikk kommunen inn 3 søknader. På bakgrunn av dette vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet er middels.

3.4.4 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Helse og omsorg

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Folkehelsearbeid rettet mot barn og unge	Høy
Økonomisk sosialhjelp med særlig fokus på unge sosialhjelpsmottakere	Middels/Høy
Boligsosialt arbeid i kommunen – kommunale boliger	Middels/Høy
Bekjempelse av barnefattigdom	Høy
Aldrende befolkning	Høy
Legetjenesten	Høy
Rus- og psykisk helsearbeid i kommunen	Høy
Legemiddelhåndtering i sykehjem	Middels/Høy
Tjenester til mennesker med utviklingshemming	Middels
Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	Middels

Samfunnsutvikling

Seksjonen har hovedansvar for strategisk samfunnsutvikling, kommuneplanens langsiktige del, kommunedelplaner, områdereguleringsplaner og andre overordnende planer samt næringsutvikling, samferdsel, beredskap, bærekraftig utvikling og miljø.

Seksjon for samfunnsutvikling består av følgende enheter:

- Enhet for byggforvaltning
- Enhet for kultur
- Enhet for plan og utbygging
- Enhet for park og idrett
- Enhet for teknisk forvaltning

Byggesaksbehandling (RoV = M/H)

Ved behandling av byggesaker skal kommunen følge reglene i forvaltningsloven, så fremt det ikke er gitt særlige bestemmelser i plan- og bygningsloven som på det aktuelle området må anses som uttømmende. Byggesaksbehandlingen skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak.

Mulige risikofaktorer:

- Mangler ressurser - stort arbeidspress, stor saksmengde
- Mangelfull kompetanse
- Feil i saksbehandling
- Påvirkning fra eksterne
- Ikke fungerende internkontroll
- Myndighetsmisbruk
- Følger ikke rutiner når kommunen er tiltakshaver
- Dårlig planverk/gammelt planverk
- Mangelfull oppfølging av vilkår ved innvilgelse av dispensasjon

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Dersom risikofaktorene inntreffer vil dette kunne medføre at behandlingen av byggesaker ikke skjer i henhold til lov, forskrift og vedtatte retningslinjer. Feilaktig byggesaksbehandling kan blant annet være av stor betydning for innbyggerne i kommunen, enten ved at søker får tillatelse til mer enn hva regelverket tilsier, på bekostning av naboen, - eller i motsatt fall, at søkers rettigheter innskrenkes. Begge tilfeller vil kunne skape mistillit til kommunens forvaltning. Videre vil feil i saksbehandlingen kunne få store økonomiske konsekvenser for kommunen eller innbyggerne i kommunen.

Sannsynligheten for feil er blant annet avhengig av at byggesaksavdelingen er tilstrekkelig bemannet, og at de ansatte har tilstrekkelig god kompetanse om gjeldende plan- og bygningsregelverk. I 2018 og 2019 behandlet enhet for plan og utbygging henholdsvis 195 og 315 byggesøknader i alt. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers (21 dagers) frist

lå i 2018 på 24 dager.⁸⁰ Saksbehandlingstiden er høyere i Vennesla kommune sammenlignet med gjennomsnittet i kommunene i KOSTRA-gruppe 8, samt landet uten Oslo.⁸¹ Saksbehandlingstiden har imidlertid blitt redusert i 2019 til 18 dager, som er lavere enn snittet i KOSTRA-gruppe 8 og likt som landet uten Oslo.⁸² Saksbehandlingstiden for byggesaker med 12 ukers frist ligger høyere i Vennesla kommune sammenlignet med KOSTRA-gruppe 8 og landet uten Oslo, både i 2018 og 2019. Tallene kan tilsa at det foreligger stort arbeidspress på de ansatte. Press på de ansatte kan føre til rask behandling og feil i saksbehandlingen. Det har vært noe utskiftning av ansatte de siste årene og det er kommet inn en ny leder for plan og utbygging. Av klagesaker oversendt til Fylkesmannen ble 7 saker behandlet i 2018. Av disse ble 4 saker stadfestet, 1 sak ble opphevet og 2 saker ble omgjort.⁸³

Vennesla kommune har nettopp utarbeidet en rutine vedrørende behandling av dispensasjonsaker, og flere rutiner skal ifølge kommunen utarbeides.

Revisjonen vurderer det som positivt at kommunen er i gang med å utarbeide rutiner, men på bakgrunn av at dette ikke har vært gjort tidligere og på grunnlag av flere enkeltsaker den siste perioden vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

Tilsyn og ulovlighetsoppfølging (RoV = H)

Kommunen er forpliktet til å føre tilsyn med at byggesaker gjennomføres i henhold til gitte tillatelser og bestemmelser gitt i medhold av plan- og bygningsloven. Der kommunen konstaterer at det foreligger et ulovlig tiltak har kommunen ulike virkemidler for å forfølge saken (pålegg om stansing, retting, forelegg og tvangsmulkt).

Mulige risikofaktorer:

- Manglende ressurser
- De ansatte kjenner ikke til lover, forskrifter og planverk
- Eksternt press
- Kommunens saksbehandlere utsettes for ubehageligheter
- Feil i saksbehandlingen

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

På sikt kan manglende ulovlighetsoppfølging medføre at kommunens innbyggere får svekket tillit til kommunens byggesaksforvaltning. En annen konsekvens kan være at det utvikler seg en oppfattelse av at det er lettere å få «tilgivelse enn tillatelse». Å drive tilsyn og kontroll med

⁸⁰ Hentet fra: https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/vennesla/plan-byggesak-og-miljo?regioner=0937+0926&aar_1014=2017+2018&checkbox_kostragruppe=true&checkbox_land-uten-oslo=true&checkbox_vis_flere_regioner=true

⁸¹ KOSTRA-gruppe 8 er en gruppe sammenlignbare kommuner i KOSTRA.

⁸² Hentet fra: https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/vennesla/plan-byggesak-og-miljo?regioner=0937+0926&aar_1014=2017+2018&checkbox_kostragruppe=true&checkbox_land-uten-oslo=true&checkbox_vis_flere_regioner=true

⁸³ Fylkesmannen i Agder, *Kommunebilde 2019 – Vennesla kommune*, s. 16

ulovlig oppførte bygg kan også utsette saksbehandler for press og ubehageligheter fra omgivelsene. Det er viktig at avdelingen har nok ressurser til å foreta tilsyn og kontroll av større aktører og ikke kun enklere byggesøknader.

Tilsyn- og ulovlighetsoppfølging er et av områdene i kommunene som ofte blir nedprioritert som følge av lite ressurser og kapasitet til overs. Sannsynligheten for at den lovpålagte plikten for kommunen til å føre tilsyn blir forsømt er dermed stor hvor det foreligger press for å få unna saker innen saksbehandlingstidene. Tilsyn og ulovlighetsoppfølging i Vennesla kommune er ikke registrert inn i KOSTRA for 2018. Når det gjelder 2019 er det registrert 2 gjennomført tilsyn i alt med samlerapport, 1 tilsyn i omsøkte byggesaker, 1 tilsyn i ikke-omsøkte byggesaker og 1 ulovlighetsoppfølging ved ikke-omsøkt byggevirksomhet.⁸⁴

Vennesla kommune har utarbeidet tilsynsstrategi som venter på politisk behandling, men revisjonen opplever at Vennesla kommune ikke har hatt stort nok fokus på tilsyn og ulovlighetsoppfølging.

Vi vurderer på bakgrunn av dette at risiko og vesentlighet er høy.

Planlegging av investeringsprosjekt (RoV = M)

Kommunen står fritt til å organisere gjennomføringen av investeringsprosjekter på den måten de selv ønsker. Det finnes lite regelverk for kommuners styring og kontroll med egne investeringsprosjekter utover kommunedirektørens internkontrollansvar. Det finnes imidlertid flere ulike prosjektmodeller som kan tas i bruk for å sikre tilstrekkelig styring og kontroll med offentlige investeringsprosjekter⁸⁵.

Mulige risikofaktorer:

- Mangelfulle retningslinjer
- Dårlig kvalitetssikring av beslutningsgrunnlag
- Gjennomføres ikke evaluering av prosjekter
- Manglende kunnskap om lov og forskrift om offentlige anskaffelser
- Uklare ansvarsforhold
- Følger ikke rutiner når kommunen er tiltakshaver

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan være forsinkelser, store kostnadsoverskridelser og at kommunens ressurser ikke forvaltes på best mulig måte. Risikofaktorene vil også kunne føre til at anskaffelser og avtaler som inngås er lovstridige. Dette vil igjen kunne påvirke kommunens tjenestetilbud og innbyggernes tillit til forvaltningen.

⁸⁴ Hentet fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/11879/tableViewLayout1/>

⁸⁵ NTNU, *Kommunale investeringsprosjekter. Prosjektmodeller og krav til beslutningsgrunnlag*, s. 37

Med gode investeringsrutiner som sørger for en enhetlig og forsvarlig saksbehandling ved planlegging av større investeringsprosjekter vil sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer kunne minimeres.

På bakgrunn av dette vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels.

Eiendomsforvaltning (RoV = M)

Norske kommuner forvalter store verdier i form av bygninger og eiendommer. Samlede kostnader til anskaffelse, forvaltning, drift og vedlikehold utgjør 15 - 20 % av kommunenes økonomi⁸⁶. Mange av kommunale tjenester ytes i kommunens egne bygninger, og tjenestene er avhengig av at lokalene bidrar til egnete arbeidsforhold, godt arbeidsmiljø og trivsel både for ansatte og brukere.

Kommunen innehar rollen som eier, bruker og forvalter; disse rollene har ulike funksjoner, og kan til tider ha motstridende interesser. God eiendomsforvaltning tilsier at kommunen bør ha oversikt over teknisk, forskriftsmessig og funksjonell tilstand i kommunens eiendommer.

Mulige risikofaktorer:

- Manglende vedlikehold
- Svak prioritering
- Har ikke politisk forankrede mål for bolig- og eiendomsforvaltningen
- Har ikke systemer for planlegging og styring av eiendomsforvaltningen
- Mangler oversikt over bygningsmassens tilstand
- Manglende avviksrapportering og/eller oppfølging av avvik
- For lite ressurser

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Dersom kommunene ikke har forankrede mål og strategier for eiendomsforvaltningen med tilstrekkelig fokus på planlegging og langsiktighet kan det medføre at nødvendig vedlikehold ikke blir utført og at kommunens bygningsmasse har en tilstand som ikke er tilfredsstillende. Manglende oversikt og styring kan føre til at kommunen blir gående å reparere og «slukke branner» istedenfor å ha styring og kontroll. Slik «brannslukking» vil kreve unødvendige ressurser og tid. Vedlikeholdsetterslepet kan bli stort og dette vil på lang sikt føre til store kostnader. Etterslep på vedlikeholdssiden kan dermed på sikt gå utover fremtidig kommuneøkonomi, herunder være av vesentlig betydning både for kommunens tjenestetilbud og ansattes arbeidsmiljø.

Sannsynligheten for at kommunen har satt mål og strategier for eiendomsforvaltningen er avhengig av kommunens fokus på eiendomsforvaltning. Kommunen har i økonomiplanen for 2020-2023 lagt inn en økning av budsjettet for større bygningsvedlikehold per år. Det er enhet for byggforvaltning som har ansvar for blant annet drift, vedlikehold og renhold av kommunens bygninger, ENØK-tiltak samt byggeledelse ved kommunens utbyggingsprosjekter. Kommunen

⁸⁶ KoBE, *God kommunal eiendomsforvaltning – fordypning for folkevalgte*, s. 4

opplever at det foreligge vedlikeholdsetterslep, men at enheten har detaljerte planer på hvordan dette skal håndteres.

Kommunen har utarbeidet en vurdering av mulige tiltak som kan settes i gang dersom det skulle være nødvendig for å holde bygg- og anleggsbransjen i gang som følge av Covid-19 utbruddet. Foreløpig har det ikke vært behov for særlige tiltak.⁸⁷

På bakgrunn av dette vurderer revisjonen at risiko og vesentlighet er middels.

Drikkevannssikkerhet (RoV = H)

Vannverkene er underlagt strenge krav til vannkvalitet og leveringssikkerhet. Vannkvalitetskravene omfatter fysiske, kjemiske og mikrobiologiske forhold. Beskyttelse av vannkildene, god styring av vannbehandlingsprosessene, bruk av nyeste kunnskap, vannprøvetaking og kvalitetskontroll er viktige elementer for å sikre seg at kvalitetskravene alltid oppfylles.

Gjennom god beredskapsplanlegging, gjennomarbeidede ROS-analyser og systematisk arbeid kan mange hendelser forebygges. Det er imidlertid også viktig med en god krisehåndtering i tilfelle forebyggingen ikke er tilstrekkelig.

Mulige risikofaktorer:

- Klimaendringer
- Dårlig vedlikehold og forvaltning av vannkildene
- Manglende sikkerhet og beredskapsplan
- Ikke utarbeidet ROS- analyser
- Lav kvalitet på drikkevannet
- Forurenset vann

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensen av dårlig kvalitet på drikkevannet må anses som betydelige, både for den enkelte innbyggers helse, miljø og trivsel, så vel som for kommunen. En tilfredsstillende vannforsyning er en forutsetning for det moderne samfunnet; både private og offentlige virksomheter er avhengige av dens kvalitet for å kunne fungere godt. Videre er konsekvensene av mindre sur nedbør og klimaendringene at det vaskes en økt mengde organisk materiale ut i vannkildene. Dette gir økt farge på vannet og setter større krav til vannbehandlingen.

Sannsynligheten for om risikofaktorene vil inntreffe avhenger blant annet av kommunens planlegging, prioritering og beredskap. Under seksjon for samfunnsutvikling ligger enhet for teknisk forvaltning. Enheten har blant annet ansvar for levering av kommunalt drikkevann.

⁸⁷ Stortinget har vedtatt en kommunal vedlikeholdspakke til kommunene. Disse midlene skal kommunen bruke på vedlikehold, rehabilitering og oppgradering av kommunal infrastruktur. Vennesla kommune er tildelt 6 600 000 kroner.

Det ble gjennomført en ROS-analyse for vannforsyningen i Vennesla kommune i 2017. Visse hendelser i denne vurderingen anses for å ha høy risiko, men de aller fleste hendelsene har middels eller lav risiko. Noen av vannverkene er mer utsatt enn andre og krever høyere prioritet blant mulige tiltak. Vennesla kommune skal sammen med samarbeidene kommuner utrede en mulig felles løsning for reservevannforsyning i Vennesla, Kristiansand, Birkenes, Lillesand, Grimstad og Arendal.

Mattilsynet har satt opp tilsyn over drikkevannsforsyningen i Vennesla kommune i løpet av 2020.⁸⁸

I 2019 fikk Askøy kommune forurenset drikkevannet. Dette ført til at flere innbyggere ble syke, og noen måtte også legges inn på sykehus⁸⁹. På bakgrunn av de potensielt alvorlige konsekvensene som forurensing av drikkevannsforsyningen kan gi, vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som høy.

Forebygging og samfunnssikkerhet (RoV = M)

Det fremgår av sivilbeskyttelsesloven at kommunene har plikt til å utarbeide en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS- analyse) som legges til grunn for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Kommunen skal utarbeide en overordnet beredskapsplan med utgangspunkt i analysen, og kommunen skal øve på beredskapsplanen annethvert år.

Videre fremgår det av plan- og bygningsloven § 4-3 at kommunen skal gjennomføre ROS-analyser ved planer om utbygging. Hensikten er å forebygge risiko og sårbarhet for skade og tap av liv, helse, miljø, viktig infrastruktur og materielle verdier. Klimaendringer anses å være en del av dette risikobilde og må derfor inngå i ROS-analysen.

Mulige risikofaktorer:

- Fravær av ROS-analyse
- Utilstrekkelig beredskapsplan
- De ansatte er ikke kjent med beredskapsplanene
- Manglende oppfølging av tiltak
- Utsetter sikring
- Foretar ikke evaluering
- Klimaendringer (Økende nedbørsmengde, økende temperatur)
- Pandemi

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

I en situasjon hvor det oppstår uønskede hendelser er det viktig at kommunen har evne til å opprettholde egen virksomhet og at tjenesteproduksjonen påvirkes i minst mulig grad. Betydningen vil kunne bli stor, både for kommunen og innbyggerne, dersom kommunen ikke takler

⁸⁸ Det er imidlertid usikkert om dette vil gjennomføres på grunn av Covid-19 utbruddet

⁸⁹ NRK, *Drikkevann på Askøy*, hentet fra <https://www.nrk.no/vestland/drikkevann-pa-askoy-1.14580006>

krisesituasjoner på en god måte. Konsekvensen av at kommunen ikke har forberedt seg for potensielle kriser og eventuelt satt i gang tiltak for å håndtere situasjonen kan utgjøre fare for liv og helse.

Sannsynligheten for svikt innenfor forebygging og samfunnssikkerhet avhenger blant annet av kommunens fokus på område, gjennomført ROS-analyse og beredskapsplan. Vennesla kommune har igangsatt arbeid både for forebygging og beredskap.

Vennesla kommune har blant annet satt i gang med forebygging av rasfare enkelte steder, og vil fortsette med dette framover i 2020-2023⁹⁰. Videre har Vennesla kommune sammen med flere andre flomutsatte kommuner etablert et felles fora for erfaringsutveksling og kompetanseheving, i tillegg til at kommune har satt av penger til flomkulvert ut fra sentrum. Dette har imidlertid ikke blitt prioritert i 2019. Kommunen skal årlig gjennomføre beredskapsøvelse.

Beredskapskoordinator er til daglig rådgiver i staben i seksjon for samfunnsutvikling. Kommunens kriseledelse ledes av rådmannen og består for øvrig av ordfører, kommunalsjefene for samfunnsutvikling, helse og omsorg, og oppvekst, kommuneoverlegen, kommunikasjonsrådgiver, beredskapskoordinator og lensmann. Kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse ble vedtatt i 2017. Overordnet beredskapsplan ble vedtatt av plan- og økonomiutvalget 20.03.20. Denne er også plan for helsemessig og sosial beredskap.⁹¹ Videre er kommunen i gang med utarbeidelse av en ROS.

På bakgrunn av at det nettopp er gjennomført et tilsyn fra Fylkesmannen som er lukket, vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels.

Bærekraftig utvikling; klimautfordringer (RoV = H)

Forskere er enige om at klimaendringene vil bli umulige å kontrollere hvis temperaturen i år 2100 er mer enn 2 grader varmere enn den var i 1850. Den eneste måten å stanse klimaendringene på er å slippe ut mindre klimagass enn det vi gjør i dag. I tillegg må man finne gode måter å fjerne CO₂ fra atmosfæren på.⁹²

Kommunene spiller en nøkkelrolle i arbeidet med å nå de nasjonale miljømålene, både som myndighet og som samfunnsaktør.

Ifølge forskrift om statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning skal kommunene, fylkeskommunene og staten gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Videre fremkommer det i formålsbestemmelsen i planretningslinjene at planleggingen skal bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene

⁹⁰ Økonomiplan 2020-2023

⁹¹ Fylkesmannen, *Rapport fra tilsyn med beredskapsplanlegging i Vennesla kommune 2019*, s.5

⁹² FN-sambandet, *Klimaendringer*, hentet fra: <https://www.fn.no/Tema/Klima-og-miljoe/Klimaendringer>

(klimatilpasning). Virkningene av klimaendringene krever tilpasning som angår grunnleggende samfunnsstruktur, og det skal tas hensyn til tilpasningen i alle ledd av samfunnsplanleggingen.⁹³

Mulige risikofaktorer:

- Har ikke/følger ikke klimaplan
- Ivaretar ikke miljøhensyn
- Reduserer ikke klimagassutslipp
- Dårlig klimatilpasning
- Manglende energiplanlegging

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Norge vil frem mot år 2100 få et varmere klima med mer nedbør, kortere snøsesong, minkende isbreer, endret flommønster og stigende havnivå⁹⁴. Disse endringene vil kunne gi påkjenninger på samfunn og natur. Konsekvensene av klimaendringene er mange. Hvor store konsekvensene av klimaendringene blir avhenger blant annet av hvor godt forberedt samfunnet er.⁹⁵ Dersom kommunen ikke tar hensyn til omstillingen i planleggingen av kommunale investeringer kan det medføre økte kostnader.

Vennesla kommune har utarbeidet et forslag til planprogram «kommunedelplan for klima» som er lagt ut på høring. Ifølge kommunedelplanen er formålet at planen skal resultere i at kommunen får lavere utslipp av klimagasser. Det fremkommer av framdriftsplanen i kommunedelplanen at klimaplanen skal behandles i kommunestyret i september 2020. Ifølge økonomiplanen skal det settes i gang tiltak for at kommunen skal være mer miljøvennlig og kommunen har mål om at bærekraftig utvikling skal legges til grunn for utvikling i Vennesla kommune. Kommunen skal blant annet ved utskiftning og kjøp av nye biler vurdere elbil i de tilfellene det er mulig.⁹⁶

Revisjonen vurderer at dette er et område som krever kontinuerlig fokus og oppfølging i årene fremover. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy.

3.4.5 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Samfunnsutvikling

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Byggesaksbehandling	Middels/høy
Tilsyn og ulovlighetsoppfølging	Høy
Planlegging av investeringsprosjekt	Middels

⁹³ Miljødirektoratet, *Veiledning til Statlige planretningslinjer for klimatilpasning*, <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/klimatilpasning/veiledning-til-statlige-planretningslinjer-for-klimatilpasning/formal-og-virkeomrade/>

⁹⁴ Miljødirektoratet, *Hva er klimatilpasning*, hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/klimatilpasning/>

⁹⁵ Naturvernforbundet, *Konsekvenser av global oppvarming*, hentet fra <https://naturvernforbundet.no/klima/konsekvenser-av-global-oppvarming/category974.html>

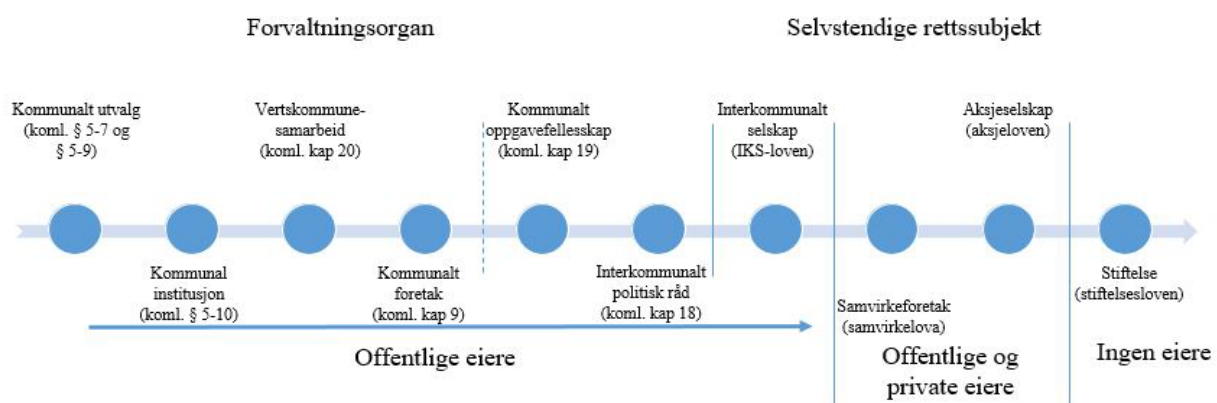
⁹⁶ Økonomiplan 2020-2023, s. 28

Eiendomsforvaltning	Middels
Drikkevannssikkerhet	Høy
Forebygging og samfunnssikkerhet	Middels
Bærekraftig utvikling; klimautfordringer	Høy

4 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP OG EIERSKAPSKONTROLL

4.1 Om eierskap

Norske kommuner har stor grad av frihet til å organisere tjenestene sine, nedenfor vises en ikke uttømmende liste over mulige organisasjons- og eierformer for kommunal virksomhet:

Når kommunen velger å organisere tjenesteproduksjonen innenfor kommunen, gjelder styrings-systemene som følger av kommuneloven og kommunestyret har i utgangspunktet all beslutningsmyndighet. Dersom virksomheten legges i egne rettssubjekt, som aksjeselskaper eller interkommunale selskaper, må styringssystemene følge den aktuelle lovgivningen. Dette medfører at kommunestyrets styring av selskapet må skje i selskapets eierorgan.⁹⁷ Kommuner kan utføre felles oppgaver gjennom interkommunale samarbeid. Et interkommunalt samarbeid skal foregå gjennom et interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefellesskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til, jf. koml. § 17-1.

Uavhengig av organisasjons- eller eierform er det kommunestyret som har det overordnede ansvaret for kommunens samlede virksomhet. Figuren viser at organisasjons- eller eierformens selvstendighet i forhold til kommunestyret øker jo lengre ut mot høyre man kommer, og kommunestyrets mulighet for innsyn og kontroll reduseres tilsvarende. De senere årene har det vært en økning i bruken av fristilte organisasjonsformer som selskaper, stiftelser og lignende.⁹⁸ Dette har ført til en mer kompleks og fragmentert organisering av den kommunale virksomheten som gir utfordringer med hensyn til folkevalgt styring og kontroll.

⁹⁷ KS, *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*, s. 3

⁹⁸ NKRF, *Veileder i selskapskontroll*, s. 4

Forvaltningsrevisjon i selskap og eierskapskontroll er aktuelt i aksjeselskap (fortrinnsvis AS som i sin helhet eies av kommuner og fylkeskommuner og heleide døtre av disse), interkommunale selskap (IKS) og interkommunale samarbeid som er egne rettssubjekt. Utenfor rekkevidden av forvaltningsrevisjon i selskap og eierskapskontroll er kommunale foretak (KF) som ikke er egne rettssubjekt, dette fordi disse inngår i kommunen som rettssubjekt. Det er opp til deltakerkommunene å bestemme hvorvidt det enkelte interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefellesskap skal være egne rettssubjekt. En stiftelse har ingen eier, den eies av seg selv – og omfattes derfor ikke av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

4.2 Eierstyring i Vennesla kommune

Vennesla kommune har utarbeidet en eierskapsmelding, men denne har ikke vært revidert siden 2012. I denne gis det en redegjørelse av kommunens eierskap og de ulike typer selskap. Videre gis det en oversikt over Vennesla kommunes eierforhold i tillegg til at det redegjøres for kommunens eierstrategi og rutiner for eierstyring.

4.3 Analyse

Revisjonen har gjennomført en overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering innenfor kommunens selskaper. Analysen tar ikke for seg alle selskapene kommunen har eierskap i, men en fullstendig oversikt fremgår av **vedlegg 1**. Analysen er hovedsakelig foretatt med utgangspunkt i årene 2017-2018, da årsrapporter/regnskap for 2019 ikke var tilgjengelig på det tidspunktet revisjonen gjennomførte analysen.

Vi har valgt å strukturere analysen på følgende måte:

- Heleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS)
- Deleide aksjeselskap
- Interkommunale selskap

4.3.1 Heleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS)

Et aksjeselskap (AS) kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, eller sammen med andre kommuner og private rettssubjekter. Selskapets øverste myndighet er generalforsamlingen, og det er gjennom generalforsamlingen eierne utøver eierstyring. Generalforsamlingen velger styre og fastsetter rammer og gir nærmere regler for styret og daglig leder. Selskapet ledes av styret, det er styret som har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eierens formål og i tråd med gjeldende lover og regler.⁹⁹

⁹⁹ KS, *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*, s. 4.

Dersom kommunen ønsker maksimal frihet i selskapet, bør kommunen eie alle aksjene. Vennesla kommune er eneste eier i et par selskap.

Moseidmoen industribygg AS (RoV = M)

	Eier- andel	Opplysninger om selskapet		
Moseidmoen industribygg AS Org.nr.: 984 196 091	100 %	Stiftet: 22.01.2002 Formål: Eie og leie ut bygg på Moseidmoen Industriområde i Vennesla kommune.		
		Tall i 1000 kroner (konsern)	2017	2018
		Omsetning	1 241	1 231
		Resultat	451	143
		Langsiktig gjeld	15 778	15 154
		Egenkapital	-1 356	-1 213
		Antall ansatte		

Mulige risikofaktorer:

- Høy lånegjeld
- Negativ egenkapital
- Fortsatt drift
- Selskapet evner ikke å tilbakebetale ansvarlig lån til eier

Betydning for kommunen:

- Bidrar til å skape arbeidsplasser i kommunen
- Økonomisk verdi

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels.

A 3 Ressurs Vennesla AS (RoV = M/H)

	Eier- andel	Opplysninger om selskapet		
A 3 Ressurs Vennesla AS m/datterselskap og tilknyttede selskap Org.nr.: 974 497 611	100 %	Stiftet: 01.01.1995 Formål: Drive kartlegging, opplæring og kvalifisering av personer med nedsatt arbeidsevne gjennom målrettet og metodisk veiledning, produksjon og tjenesteyting. Videre er selskapets formål gjennom metodisk arbeid å bistå arbeidssøkere med å få seg arbeid i det ordinære arbeidsmarkedet, og for enkelte gi et varig tilbud om tilrettelagt arbeid.		
		Tall i 1000 kroner (konsern)	2017	2018
		Omsetning	13 132	1 046
		Resultat	1 925	0
		Langsiktig gjeld	6 072	5 825
		Egenkapital	4 527	4 527
		Antall ansatte		

Mulige risikofaktorer:

- Flere tiltak blir lagt ut på anbud, som kan få betydning for selskapets videre drift som følge av forskriftsendringen i 2014
- NAV overtar i større grad oppgaver som attføringsbransjen har utført i flere år
- Attføringsbransjen er i stadig endring
- Vanskelig for små aktører å hevde seg i markedet

Betydning for kommunen:

- Viktig oppgave for personer med utfordringer på arbeidsmarkedet
- Samfunnsnyttig funksjon; leverandør av arbeidsforberedende trening og tilrettelagt arbeid
- Tiltak rettet mot studenter, studier med støtte
- Viktig oppgave for personer med bistandsbehov

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

4.3.2 Deleide aksjeselskap

Vennesla kommune er også deleier i flere aksjeselskap. Dette innebærer at kommunen eier en andel av aksjene i selskapet, og kommunens rettigheter avhenger av hvor stor eierandel de har.

Kommunen har eierandeler i selskaper som har andre offentlige eiere og selskaper som også har private eierinteresser. Kontrollutvalget har ikke innsyn i selskaper med delvis statlig eierskap eller private eierinteresser med mindre det foreligger slik innsynsrett gjennom selskapets vedtekter eller at det foreligger avtale om dette.¹⁰⁰ Vennesla kommune har ingen slike avtaler. Det er imidlertid gjort endringer i vedtektene til Varodd AS som sikrer innsyn etter samme ramme som følger av kommuneloven § 23-6.¹⁰¹ En fullstendig oversikt over kommunens eierskap i deleide aksjeselskap fremgår av vedlegg 1.

Avfall Sør Holding AS (RoV = M/H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet	Andre eiere
Avfall Sør Holding AS	12,1 %	Stiftet: 20.11.2003 Formål: Å drive renovasjonsvirksomhet, herunder avfallsinnsamling og avfallsbehandling, enten selv eller gjennom	Kristiansand

¹⁰⁰ Ny kommunelov åpner imidlertid opp for at kontrollutvalget har innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser i andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen. Det presiseres at innsynet og undersøkelsen kun skal omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontakten blir oppfylt, jf. §23-6 femte ledd.

¹⁰¹ Det følger av vedtektene at; «Selskapet skal gi kommunens/fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor muligheter for innsyn og muligheter til å foreta egne undersøkelser i selskapet på samme måte som det følger for heleide selskaper jfr. Kommuneloven § 80.»

Org.nr.: 986 296 042		hel- eller deleide selskaper. Selskapet skal, helt eller delvis, utføre eierkommunenes forpliktelser iht. Forurensningsloven §§ 29 og 30.		
		Tall i 1000 kroner	2017	2018
		Omsetning	2 496	4 005
		Resultat	1 518	2 839
		Langsiktig gjeld	2	1
		Egenkapital	67 276	70 116
		Antall ansatte	0	0

Mulige risikofaktorer:

- Betydelige aksjeposter i hel- og deleide aksjeselskap
- Aksjepost i og ansvarlig lån til Returkraft AS
- Avsetning til deponiet på Støleheia (Avfall Sør AS)
- Offentlig innsyn
- Selvkostregelverket

Betydning for kommunen:

- Selskapet har en stor aksjepost i Returkraft AS
- Betydelige økonomiske verdier

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy og det anses som aktuelt å gjennomføre både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskapet.

Avfall Sør AS (RoV = H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Avfall Sør AS Org.nr.: 995 646 137		Stiftet: 28.05.2010 Formål: Å drive innsamling av husholdningsavfall og avløps- slam og alt som står i forbindelse med dette. Selskapet skal - helt eller delvis - utføre de bakenforliggende eierkommunenes forpliktelser iht. Forurensningsloven §§ 29 og 30. Selskapet er av allmennyttig karakter og skal ikke dele ut utbytte. De res- surser som genereres gjennom virksomheten skal anvendes til realisering av selskapets formål.			Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	223 489	213 597	
		Resultat	5 808	3 779	
		Langsiktig gjeld	194 535	211 458	
		Egenkapital	28 247	23 389	
		Antall ansatte	88	88	

Mulige risikofaktorer:

- Tildelt enerett for renovasjon av husholdningsavfall fra eierkommunene
- Miljøaspekt
- Anskaffelsesregelverket

- Selvkost og krysssubsidiering, herunder forskrift for beregning av avfallsgebyr
- Høy lånegjeld
- Pris på levering av restavfall til Returkraft AS
- Avsetning til og etterdrift av deponiet på Støleheia*
- Fokus på kostnadsutviklingen og vurderer tjenestetilbud og gebyrsystem

Betydning for kommunen:

- Betydelige økonomiske verdier
- Leverer lovpålagte tjenester for kommunene til innbyggerne
- Inngått avtale med eierkommunene om innsamling, mottak og behandling av kommunalt næringsavfall (følger regelverket for utvidet egenregi)
- Omdømme
- Kommunale lånegaranti
- Tjenesten skal leveres til selvkost
- Kommunene vedtar avfallsplaner, og fastsetter renovasjonsvedtekter og avfallsgebyr

* Tillatelse fra fylkesmannen til videre deponidrift til 2034

Revisjonen gjennomførte selskapskontrollen «Selvkost og krysssubsidiering i RKR AS og konsern» i 2009. Risiko og vesentligheten anses som høy, og det kan være aktuelt både å gjennomføre eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon.

Avfall Sør Næring AS (RoV = M/H)

Eierandel		Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Avfall Sør Næring AS Org.nr.: 921 837 410		Stiftet: 28.09.2018 Formål: Å drive mottak av næringsavfall til deponi, og alt som står i forbindelse med dette.			Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning		18 553	
		Resultat		4 601	
		Langsiktig gjeld		0	
		Egenkapital		10 301	
		Antall ansatte		0	

Mulige risikofaktorer:

- Selvkost/krysssubsidiering, herunder prisfastsettelse for leie av deponi
- Miljøaspekt
- Daglig leder leies inn fra søsterselskapet Avfall Sør AS (2018)

Betydning for kommunen:

- Virksomheten er lokalisert ved Støleheia Avfallsanlegg og selskapet leier deponikapasitet av Avfall Sør AS

* Tillatelse fra fylkesmannen til videre deponidrift til 2034

På bakgrunn av overstående anser revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy, og det kan være aktuelt med eierskapskontroll i selskapet.

Returkraft AS (RoV = H)

Eier- andel		Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Returkraft AS Org.nr.: 991 590 463		Stiftet: 05.07.2007 Formål: Mottak og behandling av husholdningsavfall basert på tildelt enerett i samsvar med selvkostprinsippet. Selskapets virksomhet er drift av avfallsforbrenningsanlegg for produksjon og salg av fornybar energi i form av elektrisk kraft og fjernvarme.			Avfall Sør Holding AS, Agder Renovasjon, Risør Tvedestrand Regionens Avfalls-selskap RTA AS, i tillegg til flere IKS
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	176 213	185 774	
		Resultat	10 175	28 639	
		Langsiktig gjeld	1 414 713	1 257 047	
		Egenkapital	35 444	64 083	
		Antall ansatte	41	41	

Mulige risikofaktorer:

- Kommunale lånegarantier
- Anskaffelser og anskaffelsesregelverket
- Meget høy lånegjeld, samt svært høy gjeldsgrad
- Økte kostnader til vedlikehold og oppgraderinger i årene fremover da selskapet har vært i drift i mer enn 10 år
- Organisasjonens kompetanse mht. relevante myndighetskrav, jf. strategiplanen
- Selvkost og krysssubsidiert, herunder forskrift for beregning av avfallsgebyr
- Miljøaspekt og klimagassutslipp
- Innovasjon og nye løsninger
- Kapasitetsutnyttelse forbrenningsanlegget
- Tildelt enerett fra kommunale renovasjonsselskapene på Agder, herunder Avfall Sør AS
- Selskapet har et negativt selvkostfond på 147 mill. kroner pr. 31.12.2018

Betydning for kommunen:

- Betydelige økonomiske verdier
- Utfører lovpålagte tjenester
- Omdømme
- Betydelig kommunal lånegaranti fra Kristiansand og Arendal kommuner
- Tjenesten skal leveres til selvkost
- De bakenforliggende eierkommuner har møte- og talerett på generalforsamlingen, ny bestemmelse i vedtektene.

* Tillatelse fra fylkesmannen til videre deponidrift til 2034

Det ble gjennomført eierskapskontroll og utvidet kontroll av om betingelsene for virksomheten er ivarettatt og om selskapets innkjøp foretas iht. regelverket for offentlige anskaffelser i 2011.¹⁰² I etterkant av denne undersøkelsen har kontrollutvalg og revisjonen fulgt selskapet tett. Risiko og vesentlighet anses som høy, og det vil være hensiktsmessig med både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskapet.

Varodd AS (RoV = M/H)

	Eierandel	Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Varodd AS¹⁰³ Org.nr 929 051 378	9,86 %	Stiftet: 21.08.1961 Formål: Å bidra til økt arbeidsdeltakelse og arbeidsinkludering av personer som står utenfor arbeidslivet i kommuner på Agder. Selskapets formål ivaretas også gjennom eierskap i andre selskap.			Agder fylkeskommune, Venesla kommune, Mandal kommune, Sparebanken Sør og Nasjonalforeningen for folkehelsen
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	213 670	225 937	
		Resultat	4 651	4 389	
		Langsiktig gjeld	28 138	27 281	
		Egenkapital	147 618	151 618	
		Antall ansatte	73	70	

Mulige risikofaktorer:

- Driften skjer i samsvar med NAVs gjeldende retningslinjer
- Egenkapital «innelåst» - NAV-regelverk
- Anskaffelsesregelverket
- Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse
- Tilpasser bedriften etter de til enhver tid gjeldende rammebetingelser

Betydning for kommunen:

- Samfunnsnyttig funksjon; leverandør av attføringstjenester
- Virksomheten baseres på samarbeid med selskapet, NAV og kommunen
- Viktig oppgave for personer med bistandsbehov, får mulighet til læring og lykkes i arbeidslivet

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy, og det kan være aktuelt med eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskapet.

¹⁰² Rapporten finnes her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Selskapskontroll-av-Returkraft-AS.pdf>

¹⁰³ Det følger av vedtektene til selskapet at: «Selskapet skal gi kommunens/fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor muligheter for innsyn og muligheter til å foreta egne undersøkelser i selskapet på samme måte som det følger for heleide selskaper jfr. Kommuneloven § 80.»

4.3.3 Interkommunale selskap (IKS)

Et interkommunalt selskap (IKS) kan opprettes av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskap, jf. IKS-loven. Selskapets øverste organ er representantskapet der deltakerkommunene utøver sin eierstyring gjennom valgte representanter.

Selskapet ledes av et styre som velges av representantskapet. Representantskapet kan utøve eierstyring overfor styret på flere måter; de bestemmer sammensetningen av styret, de kan instruere styret og omgjøre styrets beslutninger og det kan gjennom selskapsavtalen bestemmes at utvalgte saker må godkjennes i representantskapet.¹⁰⁴

Vennesla kommune er deltaker i flere interkommunale selskap. En oversikt over alle disse fremgår av vedlegg 1.

Kristiansandsregionen brann og redning IKS (RoV = M)

	Eier- andel	Opplysninger om selskapet			Andre ei- ere
Kristiansandsregionen brann og redning IKS Org.nr.: 993 470 244	10,6%	Stiftet 12.03.2008 Formål: Ivareta deltakerkommunenes behov, plikter og oppgaver vedrørende brann- og ulykkesberedskap, brannforebyggende og kontrollerende oppgaver, samt andre tiltak som hører naturlig inn under dette formål.			Birkenes, Lillesand og Kristiansand
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	118 839	108 357	
		Netto driftsresultat	6 775	-8 825	
		Langsiktig gjeld	148 120	183 816	
		Egenkapital	-10 918	-22 199	
		Antall ansatte	176	168	

Mulige risikofaktorer:

- Etterlevelse av aktuelle rettsregler, herunder selvkost
- Underdekning på pensjonsmidler (pensjonsforpliktelse overstiger innestående pensjonsmidler)
- Anskaffelser og anskaffelsesregelverket
- Brannforebyggende arbeid blir mer komplekst og vil i fremtiden kreve mer (risikobasert arbeidsoppgaver)

Betydning for kommunen:

- Leverer lovpålagte tjenester for kommunene
- KBRs satsning på brannforebyggende brannvern

¹⁰⁴ KS, *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*, s. 4.

- Kontakt med barnehager, skoler, hjemmetjenesten og serviceboliger mht. brannverninformasjon
- Bidrar til å sikre kulturhistoriske verdier og bevaringsverdig trehusbebyggelse
- Årlig driftstilskudd fra eierkommunene

Det ble gjennomført eierskapskontroll¹⁰⁵ i selskapet og forvaltningsrevisjon av feiervesenet i 2017. I rapporten ble det gitt 8 anbefalinger som har blitt fulgt godt opp av selskapet. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels, og det vil kunne være aktuelt med både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskapet.

IKT Agder IKS (RoV = M)

Eierandel		Opplysninger om selskapet			Andre eiere
IKT Agder IKS Org.nr.: 985 359 385	10 %	Stiftet: 16.10.2002 Formål: Selskapet skal sammen med de respektive fagmiljøene hos eierne ivareta deltakernes oppgaver knyttet til drift, service og utvikling av IKT løsninger som understøtter deltakernes tjenesteproduksjon og forvaltning, samt være deltakernes IKT faglige instans innen disse områdene. Selskapet skal bidra til at deltakerne gis økt innovasjons- og utviklingskraft. Selskapet kan levere tjenester til andre innenfor rammen av loven og de rammer styret fastsetter.			Agder fylkeskommune og kommunene; Arendal, Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei, Åmli,
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning		154 944	
		Netto driftsresultat		17 516	
		Langsiktig gjeld		93 516	
		Egenkapital		24 321	
		Antall ansatte		60	

Mulige risikofaktorer:

- Personvern og IT-tjenester
- Fremtidsrettet utviklingsansvar (bærekraft)
- Anskaffelsesregelverket
- Risiko tilknyttet kritisk infrastruktur for kommunene

Betydning for kommunen:

- Utvikler informasjons- og kommunikasjonsteknologi for kommunen
- Leverer operative og daglige tjenester innen support, drift og forvaltning
- Viktig IKT-leverandør
- Betydningen av velfungerende og oppdaterte IT-tjenester for kommunen har særlig vist seg ved utbruddet av Covid-19

¹⁰⁵ Rapporten finnes her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Selskapskontroll-av-Kristiansandsregionen-brann-og-redning-IKS.pdf>

IKT Agder var tidligere et samarbeid etter den gamle kommunelovens § 27, men ble fra 1. juli 2019 omgjort til et interkommunalt selskap som er underlagt lov om interkommunale selskap. Aust-Agder revisjon gjennomførte en selskapskontroll i selskapet i 2009, og hadde en oppfølging av kontrollen i 2015.

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels.

Vest-Agder Museet IKS (RoV = H)

Eier- andel		Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Vest-Agder-Museet IKS Org.nr.: 989 072 048	5 %	Stiftet: 14.09.2005 Formål: Organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kulturhistorie for Vest-Agder. Har også ansvaret for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som eies av de museer som etter avtale er med i Vest-Agder-museet.			Agder fylkeskommune, Flekkefjord, Farsund, Mandal, Kristiansand og andre kommuner i fylket
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	72 723	69 535	
		Netto driftsresultat	-3 480	1 543	
		Langsiktig gjeld	43 671	45 356	
		Egenkapital	43 378	51 585	
		Antall ansatte	53	54	

Mulige risikofaktorer:

- Stort etterslep på vedlikehold
- Tilskudd til restaurering
- Universell utforming
- Anskaffelsesregelverket
- Opprettholde godt samarbeid med venneforeningene
- Museumsbygg: dagens krav til klima, sikkerhet og arbeidsmiljø
- Det økonomiske handlingsrommet er en utfordring for selskapet
- Drift og bevaring av over 120 museumsbygg/antikvariske bygg
- Arbeid med registrering av museets gjenstander og fotografier

Betydning for kommunen:

- Museumstilbudet for innbyggere
- Kommunene yter årlig driftstilskudd
- Den enkelte deltagerkommune har ansvar for en andel av selskapets samlede forpliktelser
- Samfunnsperspektiv; bevare kulturhistoriske verdier for fremtiden
- Tilbud for barnehagebarn og skoleelever

Revisjonen har ikke gjennomført eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon i selskapet tidligere. Risiko og vesentlighet vurderes å være høy, og det kan være aktuelt med både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon.

Konsesjonskraft IKS (RoV = M)

	Kom. andel	Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Konsesjonskraft IKS Org.nr.: 971 330 937	3,27 %	Stiftet: 25.08.2003 Formål: Konsesjonskraft IKS skal være en ledende nasjonal forvalter av konsesjonskraft. Konsesjonskraft IKS skal omsette kommunene og fylkeskommunen si konsesjonskraft, gjennom å ta imot og formidle videre den pengeytninga som oppstår gjennom forvaltningen av konsesjonskraftrettene og delta i virksomhet som har naturlig sammenheng med dette. Konsesjonskraft IKS skal blant annet sikre konsesjonskraftordninga som en kommunal/fylkeskommunal rett, sikre verdien i konsesjonskraftordninga, og sikre deltakerne påregnelige og gode inntekter.			Agder fylkeskommune og kommuner på Agder
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	220 206	221 051	
		Resultat	25 258	10 087	
		Langsiktig gjeld	-	-	
		Egenkapital	147 671	157 758	
		Antall ansatte	3	4	

Mulige risikofaktorer:

- Kraftpriser og valuta
- Finansforvaltning
- Anskaffelsesregelverket
- Ny lov; lovendringer på området, herunder kraftskatteutvalgets rapport
- Fremtidige endringer i rammevilkår; tolkning av regelverket, klimaforhold og den internasjonale økonomiske utviklingen

Betydning for kommunen:

- Betydelige økonomiske verdier
- Konsesjonskraftsinntekter

Aust-Agder Revisjon IKS gjennomførte i 2019 en eierskapskontroll i Konsesjonskraft IKS. Det ble ikke gitt noen anbefalinger i rapporten.¹⁰⁶

På bakgrunn av det overstående vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels, og det vil være aktuelt å gjennomføre eierskapskontroll i selskapet.

¹⁰⁶ Rapporten ligger her: <https://temark.no/wp-content/uploads/2019/10/Selskapskontroll-Konsesjonskraft-IKS-Aust-Agder-fylkeskommune.pdf>

5 OPPSUMMERING

Agder Kommunerevisjon IKS har på oppdrag fra kontrollutvalget i Vennesla kommune gjennomført en risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Hensikten med analysen er å gi kontrollutvalget et godt grunnlag for å kunne utarbeide plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll for valgperioden 2019-2023.

I analysen har vi vurdert følgende områder og selskap:

Forvaltningsrevisjon

Område	Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Bærekraft:		
	• Bærekraftig utvikling (overordnet)	• Høy
Lokaldemokrati:		
	• Åpenhet og innsyn	• Middels/høy
	• Overordnet eierskapsstyring	• Middels/høy
Tillitsskapende forvaltning:		
	• Internkontroll	• Middels/høy
	• Etikk og varsling	• Middels/høy
	• Informasjonssikkerhet og personvern	• Høy
	• Arkiv og dokumentasjon	• Middels/høy
	• Tiltak mot arbeidslivskriminalitet, svart arbeid og sosial dumping	• Middels
Tjenesteyting, myndighetsutøvelse og samfunnsutvikling:		
ØKONOMI	• Økonomi (overordnet)	• Middels
	• Økonomistyring i oppvekstseksjonen	• Middels/høy
	• Økonomistyring i store investeringsprosjekt	• Middels
	• Offentlige anskaffelser	• Middels
ORGANISASJON	• Sykefravær	• Middels/høy
OPPVEKST	• Tidlig innsats i barnehage og skole	• Middels
	• Integrering av minoritetsbarn	• Middels/høy
	• Psykososialt miljø og mobbing	• Høy
	• Tilsyn og oppfølging av barn i fosterhjem	• Middels
	• Saksbehandling og internkontroll i barnevernstjenesten	• Middels/høy
	• PP-tjenesten	• Middels/høy

HELSE OG OM-SORG	- Folkehelsearbeid rettet mot barn og unge - Økonomisk sosialhjelp med særlig fokus på unge sosialhjelpsmottakere - Boligsosialt arbeid i kommunen – kommunale boliger - Bekjempelse av barnefattigdom - Aldrende befolkning - Legetjenesten - Rus- og psykisk helsearbeid i kommunen - Legemiddelhåndtering i sykehjem - Tjenester til mennesker med utviklingshemming - Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	- Høy - Middels/høy - Middels/høy - Høy - Høy - Høy - Høy - Middels/høy - Middels - Middels
SAMFUNNSUTVIKLING	- Byggesaksbehandling - Tilsyn og ulovlighetsoppfølging - Planlegging av investeringsprosjekt - Eiendomsforvaltning - Drikkevannssikkerhet - Forebygging og samfunnssikkerhet - Bærekraftig utvikling; klimautfordringer	- Middels/høy - Høy - Middels - Middels - Høy - Middels - Høy

Eierskapskontroll

	Selskap	Risiko- og vesentlighetsvurdering
HELEIDE AKSJESELSKAP	- Moseidmoen industribygg AS - A 3 Ressurs Vennesla AS	- Middels - Middels/Høy
DELEIDE AKSJESELSKAP	- Avfall Sør Holding AS - Avfall Sør AS - Avfall Sør Næring AS - Returkraft AS - Varodd AS	- Middels/høy - Høy - Middels/høy - Høy - Middels/høy
INTER-KOMMUNALE SELSKAP	- Kristiansandsregionen brann og redning - IKT Agder IKS - Vest-Agder Museet IKS - Konsesjonskraft IKS	- Middels - Middels - Høy - Middels

6 LITTERATURLISTE

Lover:

1992	Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven)
1998	Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskole og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)
2008	Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)
2009	Lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven)
2011	Lov 24. juni 2011 nr. 29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
2011	Lov 24. juni 2011 nr. 30 om helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)
2016	Lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven)
2018	Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Forskrifter:

2015	Forskrift 20. mars 2015 nr. 231 om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv. (akuttmedisinforskriften)
------	--

Forarbeider:

NOU 2015:2	Å høre til – Virkemidler for et trygt og psykososialt skolemiljø
NOU 2016:4	Ny kommunelov
Prop.46 L (2017-2018)	Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Litteratur:

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet	<i>Konsekvenser av fattigdom</i> , 2018, hentet fra https://bufdir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Om_fattigdom1/Konsekvenser_av_fattigdom_pa_ulike_omrader/
Barne- Ungdoms- og familiedirektoratet	<i>Statusrapport 1 «Utsatte barn og unges tjenestetilbud under Covid-19 pandemien»</i> , 2020
Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet og Kommunal og regionaldepartementet	<i>Rundskriv Q-2011-12</i>
Berg, Terje og Tore Vikene	<i>Økonomistyring for prosjektledere</i> , 1. utg., Cappelen Damm akademisk, 2017

Datatilsynet	<i>Informasjonssikkerhet og internkontroll</i> , 2018, https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/informasjonssikkerhet-internkontroll/
Departementene	<i>Bolig for velferd - Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)</i> , 2014, hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/boby/nasjonal_strategi_boligsosialt_arbeid.pdf
Departementene	<i>Strategi mot arbeidslivskriminalitet (2019-)</i> , 2019, hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/7f4788717a724ef79921004f211350b5/no/pdfs/strategi-mot-arbedslivskriminalitet-2019.pdf
Finansdepartementet	<i>Langsiktige utfordringer som følge av en aldrende befolkning</i> , 2019, https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/norsk_okonomi/bruk-av-oljepenger-/langsiktige-utfordringer-som-folge-av-en/id450473/
FN-sambandet	<i>Hva er bærekraftig utvikling?</i> https://www.fn.no/tema/fattigdom/Baerekraftig-utvikling
FN-sambandet	<i>Klimaendringer</i> , 2019, hentet fra: https://www.fn.no/Tema/Klima-og-miljoe/Klimaendringer
Folkehelseinstituttet	<i>Folkehelseprofil for Vennesla kommune 2019</i>
Fylkesmannen i Agder	<i>Covid-19 – Direkte merutgifter for kommunene i Agder anslått til i overkant av 325 millioner kroner</i> , https://www.fylkesmannen.no/agder/Kommunal-styring/Kommuneokonomi/covid-19--direkte-merutgifter-for-kommunene-i-agder-anslatt-til-i-overkant-av-330-millioner-kroner/
Fylkesmannen i Agder	<i>Kommunebilde 2019 – Vennesla kommune</i>
Fylkesmannen i Agder	<i>Rapport etter felles tilsyn med meldeplikten til barnevernet og barnevernets tilbakemeldinger til offentlige meldere i Vennesla kommune 2019</i>
Fylkesmannen i Agder	<i>Rapport fra tilsyn med beredskapsplanlegging i Vennesla kommune 2019</i>
Fylkesmannen i Vest-Agder	<i>Rapport fra tilsyn med kvalifiseringsprogrammet i NAV ved NAV Vennesla 2014</i>
Helse- og omsorgsdepartementet	<i>Brukerstyrt personlig assistanse</i> , 2015, hentet fra: https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/helse--og-omsorgstjenester-i-kommunene/innsikt/brukerstyrt-personlig-assistanse/id2413494/
Helse- og omsorgsdepartementet	<i>Kommunalt rus og psykisk helsearbeid</i> , 2014, hentet fra https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/psykisk-helse/innsikt/kommunalt-rus-og-psykisk-helsearbeid/id2344815/
Helse- og omsorgsdepartementet	<i>Omsorgstjenesten</i> , 2013, hentet fra https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/helse--og-omsorgstjenester-i-kommunene/omsorgstjenesten/id426407/

Pressens offentlighetsutvalg Kommunal- og Regionaldepartementet KoBE	<i>Kommuneundersøkelse av åpenhetspraksis</i> <i>Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner</i> , 2013 <i>God kommunal eiendomsforvaltning – fordypning for folkevalgte</i> , https://dibk.no/globalassets/eksisterende-bygg/publikasjoner/kobe_fordypningshefte-folkevalgtopplaring.pdf
KS	<i>Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll</i> , 2015, hentet fra https://www.ks.no/contentassets/fb95418a8bab40d69235844e212abb6f/ks-anbefalinger-eierstyring_digital.pdf
KS	Sykefraværsprosenter for fylkeskommuner og kommuner 4. kvartal 2018- 3. kvartal 2019, hentet fra: https://www.ks.no/fagomrader/statistikk-og-analyse/fravar/sykefravarstall-for-kommuner-og-fylkeskommuner/
Miljødirektoratet	<i>Veiledning til Statlige planretningslinjer for klimatilpasning</i> , 2020, https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/klimatilpasning/veiledning-til-statlige-planretningslinjer-for-klimatilpasning/formal-og-virkeomrade/
Miljødirektoratet	<i>Hva er klimatilpasning</i> , hentet fra https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/klimatilpasning/
NAV – Arbeids- og Velferds- etaten	<i>Rundskriv R35-00</i> , 2012, pkt. 4.18.1
NIBR	<i>Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap</i> , 2015
NKRF	<i>Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering</i> , 2019, https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/ROV-veileder_oppdatert-fastsatt_av-styret_3.12.2019.pdf
NKRF	<i>Veileder i forvaltningsrevisjon</i> , 2016, http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder_i_forvaltningsrevisjon_NKRF_%202018_02_14.pdf
NRK	<i>Drikkevann på Askøy</i> , https://www.nrk.no/vestland/drikkevann-pa-askoy-1.14580006
NTNU	<i>Kommunale investeringsprosjekter. Prosjektmodeller og krav til beslutningsgrunnlag</i> , 2015, https://www.ntnu.no/documents/1261860271/1262010703/Concept_45_web_A4_no.pdf/f8d0ff12-1ec4-4475-9b1e-158cc003a946
Riksrevisjonen	<i>Hvordan vi velger revisjonsområder</i> , https://www.riksrevisjonen.no/om-riksrevisjonen/slik-jobber-vi/
SSB	<i>Lavere befolkningsvekst framover</i> , 2018, https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/lavere-befolkningsvekst-framover
Statistikk fra BUFDIR	www.buudir.no

Statistikk fra Helsedirektoratet	www.helsedirektoratet.no
Statistikk fra miljødirektoratet	www.miljodirektoratet.no
Statistikk fra SSB	www.ssb.no
Statistikk fra UDIR	www.udir.no
Statistikk fra ungdata	www.ungdata.no
UDIR	Å bli utsatt for mobbing; en kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak, https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2017/a-bli-utsatt-for-mobbing---en-kunnskapsoppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak.pdf
Utdannings- og forskningsdepartementet	Veileder til opplæringsloven kapittel 9a – Elevenes skolemiljø, 2006
Vennesla Tidende	Tre av 16 dømt til tvungent psykisk helsevern i Norge bor i Vennesla, 2019

Kommunale dokumenter:

Vennesla kommune	1. tertialrapport – drift, Vennesla kommune 2019
Vennesla kommune	Kommuneplan for Vennesla kommune 2018-2030
Vennesla kommune	Årsrapport 2018
Vennesla kommune	Årsrapport 2019
Vennesla kommune	Budsjett for 2020 og økonomiplan 2020-2023
Vennesla kommune	Kommunikasjonsstrategi 2019-2022
Vennesla kommune	Plan for boligutvikling for personer som trenger tilrettelagte boliger i Vennesla kommune 2015
Vennesla kommune	Kommunal planstrategi for Vennesla 2016-2019, vedtatt av kommunestyret 16.06.16
Vennesla kommune	Forslag til planprogram for kommunedelplan for klima
Vennesla kommune	Økonomireglement, vedtatt av kommunestyret 24.05.18
Vennesla kommune	Møteprotokoll Kontrollutvalget 15.09.2015

7 VEDLEGG

Vedlegg 1: Beskrivelse av selskapene Vennesla kommune har eierinteresser i:

Heleide aksjeselskaper (direkte eller gjennom annet heleid AS)	Kom. andel	Opplysninger om selskapet		
Moseidmoen industribygg AS Org.nr.: 984 196 091 (RoV = M)	100 %	Stiftet: 22.01.2002 Formål: Eie og leie ut bygg på Moseidmoen Industriområde i Vennesla kommune.		
		Tall i 1000 kroner	2017	2018
		Omsetning	1 241	1 231
		Resultat	451	143
		Langsiktig gjeld	15 778	15 154
		Egenkapital	-1 356	-1 213
		Antall ansatte		
A 3 Ressurs Vennesla AS m/datterselskap og tilknyttede selskap Org.nr.: 974 497 611 (RoV = M/H)	100 %	Stiftet: 01.01.1995 Formål: Drive kartlegging, opplæring og kvalifisering av personer med nedsatt arbeidsevne gjennom målrettet og metodisk veiledning, produksjon og tjenesteyting. Videre er selskapets formål gjennom metodisk arbeid å bistå arbeidssøkere med å få seg arbeid i det ordinære arbeidsmarkedet, og for enkelte gi et varig tilbud om tilrettelagt arbeid.		
		Tall i 1000 kroner	2017	2018
		Omsetning	13 132	1 046
		Resultat	1 925	0
		Langsiktig gjeld	6 072	5 825
		Egenkapital	4 527	4 527
		Antall ansatte		

Andre aksjeselskaper med kun offentlige eierinteresser	Kom. andel	Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Avfall Sør Holding AS Org.nr.: 986 296 042 (RoV = M/H)	12,1 %	Stiftet: 20.11.2003 Formål: Enten selv eller gjennom hel- eller deleide selskaper, å drive renovasjonsvirksomhet, herunder avfallsinnsamling og avfallsbehandling. Selskapet skal – helt eller delvis – utføre eierkommunenes forpliktelser iht. forurensingsloven §§ 29 og 30. Virksomheten skal drives på en økonomisk, ressurs- og miljømessig god måte, i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.			Kristiansand kommune
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning (finansinnt.)	2 496	4 005	
		Resultat	1 518	2 839	
		Langsiktig gjeld	2	1	
		Egenkapital	67 276	70 116	
		Antall ansatte	0	0	
Avfall Sør AS Org.nr.: 995 646 137 (RoV = H)		Stiftet: 28.05.2010 Formål: Å drive innsamling av husholdningsavfall og avløpsslam og alt som står i forbindelse med dette. Selskapet skal – helt eller delvis – utføre de bakenforliggende eierkommunenes forpliktelser iht. forurensingsloven §§ 29 og 30.			Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	223 489	213 597	
		Resultat	5 808	3 779	
		Langsiktig gjeld	194 535	211 458	
		Egenkapital	28 247	23 389	
		Antall ansatte	88	88	
Avfall Sør Næring AS Org.nr.: 921 837 410 (RoV = M/H)		Stiftet: 28.09.2018 Formål: Å drive mottak, markedsføring og salg av tjenester knyttet til næringsavfall til deponi, og markedsføring og salg av jordprodukter, og alt som står i forbindelse med dette. Virksomheten skal drives på en økonomisk, ressurs- og miljømessig god måte, i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.			Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning		18 553	
		Resultat		4 601	
		Langsiktig gjeld		0	
		Egenkapital		10 301	

		Antall ansatte		0	
Avfall Sør Eiendom AS Org.nr.: 995 695 111 <i>(RoV = L/M)</i>		Stiftet 15.04.2010 Formål: Investering i fast eiendom, utleie og deltagelse i andre virksomheter.			Avfall Sør Holding AS eier 100 % av aksjene
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	2 638	2 670	
		Resultat	1 559	1 571	
		Langsiktig gjeld	615	11 286	
		Egenkapital	2 132	3 703	
		Antall ansatte	-	-	
Returkraft AS Org.nr.: 991 590 463 <i>(RoV = H)</i>		Stiftet: 05.07.2007 Formål: Mottak og behandling av husholdningsavfall basert på tildelt enerett i samsvar med selvkostprinsippet. Selskapets virksomhet er drift av avfallsforbrenningsanlegg for produksjon og salg av fornybar energi i form av elektrisk kraft og fjernvarme.			Avfall Sør Holding AS, Agder Renovasjon, Risør Tvedestrand Regionens Avfallsselskap RTA AS, i tillegg til flere IKS
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	176 213	185 774	
		Resultat	10 175	28 639	
		Langsiktig gjeld	1 414 713	1 257 047	
		Egenkapital	35 444	64 083	
		Antall ansatte	41	41	

Aksjeselskaper/andre selskaper som også har private eierinteresser (kan omfattes)	Kom. andel	Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Agder Energi AS** Org.nr.: 981 952 324	2 %	Stiftet: 14.04.2000 Formål: Utnytte, produsere, distribuere og omsette energi. Bidra til en sikker og rasjonell energiforsyning. Utnytte beslektede og lønnsomme forretningsmuligheter innen energi, kommunikasjon og infrastruktur.			Statkraft Industrial Holding AS og øvrige kommuner på Agder
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	10 358 000	13 980 000	
		Resultat	-204 000	250 000	
		Langsiktig gjeld	11 397 000	11 988 000	
		Egenkapital	4 565 000	3 526 000	
		Antall ansatte (iflg hj.side)	1 000	1 000	

Varodd AS¹⁰⁷ Org.nr.: 929 051 378 (RoV = M/H) Kommentar; Vedtektsendringer i 2019 sikrer innsyn i selskapet ref. kommunelov § 23-6 og § 24-10	9,86 %	Stiftet: 21.08.1961 Formål: Å bidra til økt arbeidsdeltakelse og arbeidsinkludering av personer som står utenfor arbeidslivet i kommuner i Agder. Selskapets formål ivaretas også gjennom eierskap i andre selskap.			Agder fylkeskommune, Kristiansand kommune, Mandal kommune, Sparebanken Sør og Nasjonalforeningen for folkehelsen
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	213 670	225 937	
		Resultat	4 651	4 389	
		Langsiktig gjeld	28 138	27 281	
		Egenkapital	147 618	151 618	
		Antall ansatte	73	70	

** Her foreligger det ingen avtale om innsyn iht. Kommuneloven.

Interkommunale samarbeid	Kom. andel	Opplysninger om selskapet			Andre eiere
Kristiansandsregionen brann og redning IKS Org.nr.: 993 470 244 (RoV = M)	10,6 %	Stiftet 12.03.2008 Formål: Ivareta deltakerkommunenes behov, plikter og oppgaver vedrørende brann- og ulykkesberedskap, brannforebyggende og kontrollerende oppgaver, samt andre tiltak som hører naturlig inn under dette formål. Disse oppgavene skal utføres innenfor de til enhver tid gjeldende regelverk. Selskapet kan påta seg andre arbeidsoppgaver som representantskapet bestemmer, såfremt det ikke svekker de lovpålagte oppgavene. Selskapet skal søke å selge tjenester knyttet til forebyggende og beredskapsrelaterte tjenester. Selskapet skal kunne inngå avtaler med andre kommuner, andre selskaper og virksomheter.			Birkenes kommune, Lillesand kommune og Kristiansand kommune
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	118 839	108 357	
		Netto driftsresultat	6 775	-8 825	
		Langsiktig gjeld inkl.pensjon	148 120	183 816	
		Egenkapital	-10 918	-22 199	
		Antall ansatte	176	168	

¹⁰⁷ Det følger av vedtektene til selskapet at; «Selskapet skal gi kommunens/fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor muligheter for innsyn og muligheter til å foreta egne undersøkelser i selskapet på samme måte som det følger for heleide selskaper jfr. Kommuneloven § 80.»

Vest-Agder-Museet IKS Org.nr.: 989 072 048 (RoV = H)	5 %	Stiftet: 14.09.2005 Formål: Organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kulturhistorie for Vest-Agder. Har også ansvaret for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som eies av de museer som etter avtale er med i Vest-Agder-museet. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>Omsetning</td><td>72 723</td><td>69 535</td></tr><tr><td>Netto driftsresultat</td><td>-3 480</td><td>1 543</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld (pensjon)</td><td>43 671</td><td>45 356</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>43 378</td><td>51 585</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>53</td><td>54</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2017	2018	Omsetning	72 723	69 535	Netto driftsresultat	-3 480	1 543	Langsiktig gjeld (pensjon)	43 671	45 356	Egenkapital	43 378	51 585	Antall ansatte	53	54	Agder fylkeskommune, Flekkefjord, Farsund, Mandal, Kristiansand og andre kommuner i fylket
Tall i 1000 kroner	2017	2018																			
Omsetning	72 723	69 535																			
Netto driftsresultat	-3 480	1 543																			
Langsiktig gjeld (pensjon)	43 671	45 356																			
Egenkapital	43 378	51 585																			
Antall ansatte	53	54																			
Konsesjonskraft IKS Org.nr.: 971 330 937 (RoV = M)	3,42 %	Stiftet 25.08.2003 Formål: Konsesjonskraft IKS skal være en ledende nasjonal forvalter av konsesjonskraft. Konsesjonskraft IKS skal omsette kommunene og fylkeskommunen si konsesjonskraft, gjennom å ta imot og formidle videre den pengeyttinga som oppstår gjennom forvaltningen av konsesjonskraftrettene og delta i virksomhet som har naturlig sammenheng med dette. Konsesjonskraft IKS skal blant annet sikre konsesjonskraftordninga som en kommunal/fylkeskommunal rett, sikre verdien i konsesjonskraftordninga, og sikre deltakerne påregnelige og gode inntekter. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>Omsetning</td><td>220 206</td><td>221 051</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>25 258</td><td>10 087</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>147 671</td><td>157 758</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>3</td><td>4</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2017	2018	Omsetning	220 206	221 051	Resultat	25 258	10 087	Langsiktig gjeld	-	-	Egenkapital	147 671	157 758	Antall ansatte	3	4	Agder fylkeskommune og kommuner på Agder
Tall i 1000 kroner	2017	2018																			
Omsetning	220 206	221 051																			
Resultat	25 258	10 087																			
Langsiktig gjeld	-	-																			
Egenkapital	147 671	157 758																			
Antall ansatte	3	4																			
Interkommunalt arkiv i Vest-Agder IKS Org.nr.: 971 531 673 (RoV = L/M)	10,99 %	Stiftet: 14.09.2005 Formål: Interkommunalt Arkiv i Vest-Agder IKS skal arbeide for at verdifullt kommunalt og fylkeskommunalt arkivmateriale blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for allmennhetens bruk, forskning og andre forvaltningsmessige og kulturelle formål i samsvar med arkivloven. Interkommunalt Arkiv i Vest-Agder IKS vil i samråd med kommunene og fylkeskommunen ha ansvar for ordning av deltakernes fjernarkiv, stå for opplæring og veiledning i arkivsystemer og arkivrutiner, rådgivning og tilsyn med arkivlokaler, samt bistå med annet arkivarbeid for deltakerne. Hver deltaker har krav på å få utført arbeid i rimelig forhold til innbetalt tilskudd i henhold til vedtatt arbeidsplan	Agder fylkeskommune og andre kommuner																		

		for hvert år. Interkommunalt Arkiv i Vest-Agder IKS har anledning til å påta seg betalte konsulentoppdrag for private og offentlige arkivskaperer, dersom dette ikke går ut over ordinære plikter i forhold til deltakerkommunene. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>Omsetning</td><td>9 930</td><td>10 613</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld (pensjon)</td><td>4 380</td><td>5 335</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>3 599</td><td>3 298</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>8</td><td>8</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2017	2018	Omsetning	9 930	10 613	Resultat	0	0	Langsiktig gjeld (pensjon)	4 380	5 335	Egenkapital	3 599	3 298	Antall ansatte	8	8	
Tall i 1000 kroner	2017	2018																			
Omsetning	9 930	10 613																			
Resultat	0	0																			
Langsiktig gjeld (pensjon)	4 380	5 335																			
Egenkapital	3 599	3 298																			
Antall ansatte	8	8																			
Agder Kommunerevisjon IKS* Org.nr.: 987 183 918 * Vi har <u>ikke</u> foretatt risiko- og vesentlighetsvurdering.	7,5 %	Stiftet 24.03.2004 Formål: Utføre revisjon i og ha tilsyn med de deltagende kommuner i henhold til kommuneloven og tilhørende forskrifter om revisjon og kontrollutvalg. Tilsvarende gjelder også kommunale foretak og interkommunale selskaper som deltakerne er medeiere i. Selskapet kan også påta seg andre revisjonsoppdrag i den utstrekning lovgivningen gir adgang til dette. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>Omsetning</td><td>18 383</td><td>18 924</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>754</td><td>56</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld (pensjon)</td><td>37 534</td><td>36 018</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>3 669</td><td>7 610</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>16</td><td>16</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2017	2018	Omsetning	18 383	18 924	Resultat	754	56	Langsiktig gjeld (pensjon)	37 534	36 018	Egenkapital	3 669	7 610	Antall ansatte	16	16	Agder fylkeskommune, samt kommunene; Kristiansand, Evje og Hornnes, Iveland, Bygland, Valle og Bykle
Tall i 1000 kroner	2017	2018																			
Omsetning	18 383	18 924																			
Resultat	754	56																			
Langsiktig gjeld (pensjon)	37 534	36 018																			
Egenkapital	3 669	7 610																			
Antall ansatte	16	16																			
Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS (VE-TAKS) Org.nr.: 987 993 766 (RoV = L)	1,5 %	Stiftet: 08.02.2005 Formål: Utføre den lovpålagte sekretærfunksjonen for deltakernes kontrollutvalg. Selskapet kan utføre tilsvarende oppgaver for andre bestillere. <table><tr><td>Tall i 1000 kroner</td><td>2017</td><td>2018</td></tr><tr><td>Omsetning</td><td>6 776</td><td>7 089</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Langsiktig gjeld</td><td>1 598</td><td>2329</td></tr><tr><td>Egenkapital</td><td>2 631</td><td>2 439</td></tr><tr><td>Antall ansatte</td><td>7</td><td>8</td></tr></table>	Tall i 1000 kroner	2017	2018	Omsetning	6 776	7 089	Resultat	0	0	Langsiktig gjeld	1 598	2329	Egenkapital	2 631	2 439	Antall ansatte	7	8	Agder fylkeskommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune, samt flere kommuner
Tall i 1000 kroner	2017	2018																			
Omsetning	6 776	7 089																			
Resultat	0	0																			
Langsiktig gjeld	1 598	2329																			
Egenkapital	2 631	2 439																			
Antall ansatte	7	8																			
Region Kristiansand Org.nr.: 971 333 227		Stiftet: 22.03.1999 Formål: Region Kristiansand skal fremme politiske saker med felles interesse for kommunene i Kristiansandsregionen og samordne administrativt interkommunalt samarbeid mellom deltakerkommunene.	Kommunene; Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Iveland,																		

(RoV = M)		Tall i 1000 kroner	2017	2018	Mandal, Lindesnes og Marnardal
		Omsetning	5 178	2 861	
		Resultat	0	0	
		Langsiktig gjeld (pensjon)	2 752	2 995	
		Egenkapital	5 870	5 401	
		Antall ansatte	2	2	
Areal- og transportplansamarbeidet i Kristiansandsregionen (RoV = M)		Stiftet: 2004. Fra 1. januar 2010 ble ATP-samarbeidet formalisert som et permanent samarbeid. Formål: Arena for areal- og transportplanleggingen. Det er et overordnet mål å legge til rette for bærekraftige transportløsninger og en bærekraftig arealpolitikk. Regnskapsoppstillingene til ATP-samarbeidet føres i Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune sitt regnskap. Regnskapsoppstillingen for Kristiansand for 2018 viser sum finansiering inkl. bruk av fond på kr 14 mill og utgifter på kr 7,7 mill og avsetning til fond kr 6,3 mill. Regnskapsoppstillingene for Vest-Agder fylkeskommune for 2018 viser driftsutgifter på til sammen kr 194 mill og avsetning til fond på kr 72 mill.			Agder fylkeskommune, Birkenes kommune, Lillesand kommune, Kristiansand kommune og Statens Vegvesen
Midt-Agder friluftsråd Org.nr.: 975 641 716 (RoV = L/M)		Stiftet: 19.10.1961 Formål: Frivillig samarbeidsorganisasjon for friluftsnemndene i de kommuner som er tilsluttet rådet.			Kommunene i Region Kristiansand og Evje og Hornnes
	Tall i 1000 kroner	2017	2018		
	Omsetning	9 113	8 644		
	Resultat	0	0		
	Langsiktig gjeld (pensjon)	4 248	4 799		
	Egenkapital	4 284	11 826		
	Antall ansatte				
Otra Interkommunale avløpsanlegg (OIA) (RoV = L)		Formål: Otra Interkommunale Avløpsanlegg ble dannet av Kristiansand og Vennesla kommune med formål å eie og drive en felles avløpsledning fra Hunsfoss til dyputslipp i Kristiansandsfjorden. Kristiansand kommune er vertskommune og regnskapet er integrert i årsregnskapet for Kristiansand kommune. Regnskapsoppstillingen for 2018 viser brutto inntekter på kr 849.267 og brutto utgifter på kr 849.267. Budsjetterte inntekter og utgifter for 2018 var kr 480.000.			Kristiansand kommune
Kristiansand og Vennesla interkommunale avløpsanlegg (KVIA)	40 %	Formål: Drive en felles hoved kloakkledning fra grensen mellom Kristiansand og Vennesla på Mosby til renseanlegget Odderøya RA. Kristiansand kommune er vertskom-			Kristiansand kommune

(RoV = L)		mune og regnskapet er integrert i årsregnskapet for Kristiansand kommune. Regnskapsoppstillingen for 2018 viser brutto inntekter på kr 1.118.514 og brutto utgifter på kr 1.118.514. Budsjetterte inntekter og utgifter for 2018 var kr 1.008.000.			
Sandripheia Fritidspark Org.nr.: 975 643 328 (RoV = L)	3/12	Stiftet: 10.09.1980 Formål: Sandripheia fritidspark skal være med å legge til rette for aktivitet, idrett og friluftsliv for allmennheten gjennom hele året. Anlegget har en lav terskel og er tilgjengelig for alle, og er ment å være et helårsanlegg.			Kristiansand kommune
		Tall i 1000 kroner	2017	2018	
		Omsetning	2 305	2 415	
		Resultat	0	0	
		Langsiktig gjeld	-	-	
		Egenkapital (fond)	6 298	3 721	
		Antall ansatte	0	0	
Renovasjonsselskapet for Kristiansandsregionen DA Org.nr.: 966 509 198 (RoV = L)	13 %	Stiftet: 18.02.1992 Renovasjonsselskapet for Kristiansandsregionen DA er et selskap uten eiendeler og virksomhet etter at både virksomhet og eiendeler ble overført til RKR AS (Avfall Sør AS) ved omdanning til ny selskapsform. Grunnen til at RKR DA ikke er slettet er at dette selskapet fortsatt sitter på grunnbokshjemlene for eiendommene på Støleheia, noe som er gjort for å ikke utløse offentlige avgifter ved overføring til aksjeselskapet.			Kristiansand kommune